Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 237 | Łódź, Czwartek 10 października 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז דאנערשטאג, ו׳ תשרי תר״צ | 21

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

שטראפען פאר העצען צו מלחמה

פוילישער פארשלאג אויף דער אינטערנאציאנאלער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

אטען, 9 (א. ט. אג.) אויף דער היינטיגער פלענאר-זיצונג פון דער אינטערנאציאנאלער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ איז מיט גרוים ענטוזיאזם איינשטימיג אנגענומען געווארען דער פארשלאג פון דער פוילישער דעלעגאציע וועגען איינפיהרען אין די שטראף-קאדעקסען פון אלע מלוכות א ספעציעלען פאראגראף, וואס זאל בעשטראפען פאר העצען די עפענטליכע מיינונג צו א בעוואפענטען אנגריף געגען אנ׳אנדערער מלוכה.

פירשט סאפיעהא זיך אפגעזאגט פון זיין דעפוטאטען-מאנדאט

ווילנא, 9. (ספ. טעל.) פירשט סאפיעהא, דער געוועזענער אויסערן-מיניסטער און איצטיגער דעפוטאט פון ב.ב. האט רעזיגנירט פון זיין מאנדאט.

די סבות פון דער רעזיגנאציע זענען פאלגענדע: דעם זיידען פון איצטיגען פירשט האט די צארישע רעגירונג, בעת דעם פוילישען אויפשטאנד, קאנפיסקירט גרויסע גיטער, א טייל פון די דאזיגע גיטער געהערען איצט צו דער מלוכה און פירשט סאפיעהא איז איצט געריכטליך ארויסגעטרעטען געגען דעם מלוכה אוצר וועגען צוריקבעקומען די דאזיגע גיטער.

קלאגען וועגען דער רעזיגנאציע פון אמעריקאנישען ראטגעבער דעוועי

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט האט זיך דא פארשפרייט א קלאנג, אז דער אמעריקאנער ראטגעבער דעוועי האט צוגעשיקט א בריף צום פינאנץ-מיניסטער, אז ער זאגט זיך אפ פון זיין אמט.

ווי אונזער קארעספאנדענט איז געלונגען פעסטצושטעלען איז דער קלאנג נישט ריכטיג. אמת איז נאר, אז דער פינאנץ-מיניסטער האט דערהאלטען א בריף פון ראטגעבער דעוועי, אבער מיט א גאנץ אנדערען אינהאלט.

מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי אין ווילנא

וואַרשא, 9. (טעלעפאניש) היינט 10 א זייגער אינדערפריה איז אין א ספעציעלען צוג ארויסגעפאהרען אויף די פייערליכקייטען קיין ווילנא אין שייכות מיט דער 350 יעהריגער עקזיסטענץ פון דער באטארי אוניווערזיטעט, דער מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי.

האלענדישע רעגירונג לאזט נישט אריין טראצקי׳ן

האאג, 9 (א. ט אג.) לויט׳ן פארשלאג פון האלענדישען אינערן-מיניסטער האט די האלענדישע רעגירונג אפגעזאגט טראצקי׳ן אין דעם רעכט צו בעטרעטען דעם האלענדישען טעריטאריום, מאטיווירענדיג דעם דאזיגען בעשלוס מיט דער זארג פאר דער זיכערקייט פון דער מלוכה.

דייטשער פארשטעהער אין ווארשא ראוזשער

זאל זיין שטרעזעמאנ׳ס נאכפאלגער

בערלין, 9. (א. ט. אג.) אלע פאליטישע גרופירונגען אין פארלאמענט האלט בסדר אב ווייטערדיגע בעראטונגען, אין שייכות מיט דער נעשאפענער לאגע אין צוזאמענהאנג מיט שטרעזעמאנ׳ס טויט. בעזונדערס בעאונרוהיגט זענען די גרופירונגען, וואס בילדען די איצטיגע רעגירונגס מעהרהייט.

צווישען די קאנדידאטורען אויפ׳ן אמט פון אויסערן מיניסטעריום ווערט אויך אנגערופען די קאנדידאטור פון דייטשען פארשטעהער אין ווארשא, ראוזשער, וועלכער וואלט געהאט די אונטערשטיצונג פון א.ע גרופירונגען, וואס געהערען צו דער איצטיגער מעהרהייט, א.ס א פערזאן, וואס איז נישט צו שטארק אנגאזשירט אין קיין שום פאליטישער פארטיי.

יום-כפור איז זאל פילהארמאניע
20 נארוטאוויטשא 20.

טויזענדער מתפללים זענען ענטציקט געווארען פון די תפלות בעת דעם דאווענען ראש השנה אין „פילהארמאניע״ פון בעריהמטען ביאליסטאקער חזן-קינסטלער ר׳

מאיר פאדראבינעק

הונדערטער יודען קומען טעגליך אין קאסע פון פילהארמאניע נאך בילעטען, אויף יום כפור, כדי צו געבען א געווס די פיל אנדערע, וועלכע האבען נאך נישט געהאט די מעגליכקייט צו הערען דעם וואונדערבארען חזן, וועלכער האט בעצויבערט די מתפללים מיט זיין אויסערגעוועהנליכען דאווענען, איז בעשלאסען געווארען צוצושטעלען נאך איינעגע צעהנדליג שטוהלען. פערזעהט זיך בעצייטענס מיט בילעטען.

כל הקודם זכה! די קאסע איז אפען פון 10 פריה ביז 8 אין אווענד.

בעמערקונג: מ׳בעט די ג׳ מתפללים צו כל נדרי נישט מיטברענגען קיין קליינע קינדער.

ערב יום-כפור וועט די קאסע זיין אפען פון 8 פריה ביז 3 נאכמ.

Dr. A. MAZUR
ספעציאליסט פאר מויל, האלז-, נאז- און אויערן-קראנקהייטן.
65 ווסחאדניא 65, טעלעפאן 10-66.
נעמט אן פון 12.30 ביז 1.30 נאכמיטאג
און פון 4 ביז 6 אין אווענד.

בירגער
פון דער גאנצער פוילישער ערד
פון ים צו ים, אין דער ברייט און לענג, ווייסט אז די פרעמיע
400.000 זל.
און דאס לעצטע גרעסטע געווינס
פון 5.000 זל. זענען געפאלען אויף № 110562
מיטוואך, דעם 9-טען ד. ח. אין לעצטען ציהונגס-טאג פון דער גרויסער 5 קלאס 1929
זענען געפאלען נישט ליגען, נאר אין דער אמת׳ן
אין אונזער גליקליכסטער קאלעקטור
גליק, וואוילשטאנד, מזל, גייסטיגע רוה - דער קויף פון א לאס
אין דער גרעסטער קאלעקטור
E. Lichtenstein i S-ka
צענטראלע: ווארשא, מארשאלקאווסקא 146
אפטיילונגען אין לאדז:
פיעטריקאווער 72, געביידע פון גראנד-האטעל
און פיעטריקאווער 11.
בירגער! די פוילישע מלוכה-לאטעריע עפענט קיצליך אויפסניי דאס טויער פון גליק - דעריבער רופען מיר אייך אלע, אלע צו קויפען די 1-טע קלאס פון דער נייער 20. מלוכה-לאטעריע.

מודעה.
דער שוחט פישל האללע פון פאלנאצנא 11
וואס איז תחת השגחת הראבינאט דפה בעט, אז מען זאל ארויסבעהמען די משכנות, וואס מען האט איינגעלייגט יום-טוב פאר שחט׳ן.
9933

אתרוגים
מובחרים לולבים והדסים
במקח השוה אין הורט און ענצעל
שוין צו בעקומען ביי
עמנואל קאפעלוש
פלאץ וואלנאשטשי 10 (גייע שטאט).

דעם ח׳
סטעפאן ראזענבלאט
צוליב׳ן טויט פון זיין
פאטער
דריקט אויס אויפריכטיגען ביילייד
מ. אלטמאן.

וואָרנונג!
צוליב דעם, וואס עס האבען זיך בעוויזען אין פערקעהר געפעלשטע וועקסלען, בעט איך אלע בעזיצער פון וועקסלען מיט מיין אונטערשריפט אדער זשירא, זיי זאלען זיך ווענדען צו מיר, כדי פעסטצושטעלען די ריכטיגקייט פון דער אונטערשריפט.
העניך מילגראם
לאדז, פולנאצנא 13

נאך קורצע שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 75 יאהר אונזער הייסגעליבטער פאטער, גרויספאטער, אורגרויספאטער, שוויגערפאטער, ברודער און אנקעל
נ.ע. יוסף לייב גאטליב
(געוו. הויזבעזיצער און סוחר פון לאדז).
די לויה קומט פאר היינט, דאנערשטאג, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז נאוואמיעסקא 6, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

מאשין-לעבעך
רופען צו בעזוכען אויסשטעלונג ביי
ג. נארדמאן צעגעלניאנא 29

וואלדעמאראס ארעסטירט

און אינטערנירט אין געפאנגענעם לאגער

דער געוועזענער דיקטאטאר ווערט בעפאלען און געשלאגען פון די ארעסטירטע

ריגא, 9. (א. ט. אג.) לויט ידיעות פון קאוונא איז דארט היינט ארעסטירט געווארען דער געוועזע־נער פרעמיער וואלדעמאראס און איבערגעפיהרט גע־ווארען אין לאגער פאר ציוויל געפאנגענע.

ריגא, 9. (א. ט. אג.) עס זענען אנגעקומען ידיעות וואס בעשטעטיגען, אז וואלדעמאראס איז אינטערנירט געווארען אין געפאנגענעם לאגער אין ווארניאק. וואלדעמאראסען האבען בעגלייט צוויי העכערע אפיצירע, און מאמענט ווען וואלדעמאראס איז אנגעקומען אין לאגער האבען זיך די ארעסטירטע, וואס האבען זיך גראד געפינען אויף דעם שפאציר זיך געווארפען אויף וואלדעמאראסען און איהם שטארק צושלאגען.

לויט ווי עס ווייזט זיך ארויס געפינען זיך אין לאגער א סך ארעסטאנטען, וואס זענען דארט פערשיקט געווארען לויט דער פעראָרדנונג פון וואלדע־מאראסען און דאס האבען זיי זיך אין איהם אויף אזא אופן נוקם געווען.

ווען וועט זיין פערטיג דער בעריכט

פון דער א"י-אויספארשונגס-קאמיסיע?

לאנדאן, (יט"א) „ניר־איסט אינדיא מאגא־זין", וואס שטעהט, ווי בעקאנט, נאהענט צום קא־לאניאל־אמט און ווערט בעטראכט אלס זיין האלב־אפיציעלער ארגאן, רעדט ארום אין לעצטען נומער אין א לייט־ארטיקעל די אויסזיכטען פון דער ברי־טישער אויספארשונגס־קאמיסיע פאר די ארץ־ישראל געשעהענישען. די צייטשריפט שטעלט כעסט, אז פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע פריהער, ווי אויף מען קען זיך נישט ריכטען אויף דעם בעריכט פריהלינג 1930, מחמת די פארברייטונגס־ארבייטען וועלען פאדערען מינדעסטענס 2 חדשים. די הויפט אויפמערקזאמקייט, שטעלט פעסט די צייטשריפט, וועט די קאמיסיע ווידמען דער פראגע פון כותל־מערבי אלס „רעם קניפ", וואס האט דירעקט ארויס־גערופען די א"י־אומרוהען.

„ניר־איסט־אינדיא" האלט, אז די רעזולטאטען פון דער אויספארשונג וועלען נישט גורם זיין די ענדערונג פון דער בריטישער פאליטיק אין א"י. די רעגירונג וועט בלויז בעטראכטען די מעגליכקיי־טען פון ענדערן די אדמיניסטראטיווע מעטאדען, זענען פיל־איצט אנגעווענדעט געווארען אין רעגירען מיט'ן לאנד. א צווייט פראבלעם צו לעזען וועט זיין די פראגע, ווי שטארק דארפען זיין די מיליטערישע קרעפטען, כדי צו זיכערן א ווירקזאמע אדמיניס־טראציע אין ארץ־ישראל.

סקאנדאלען אין ירושלים'ער געריכט נאך א קאמוניסטישען פראצעס

די קאמוניסטען שטעלען א ווידערשטאנד, בעת מען וויל זיי שמידען אין קייטען

ירושלים (יט"א) אויף דעם פראצעס געגען 10 קאמוניסטען, וואס איז פארגעקומען אין היגען קרייז־געריכט איז געקומען צו ווילדע סקאנ־דאלען. די קאמוניסטען, וועלכע זיצען שוין זייט 2 חדשים אין תפיסה, זענען גע'משפט געווארען פאר'ן אנטייל אין אונלעגאלע דעמאנסטראציעס. 6 ארעסטירטע זענען בעפרייט געווארען און 4 זענען פעראורטיילט געווארען אויף 3 חדשים תפיסה. ווען מען האט די פעראורטיילטע געוואלט שמידען אין קייטען האבען זיי אנגעהויבען שארף פראטעסטירען, דאס זיי זענען פאליטישע ארעסטירטע און די פאר־ליציי האט נישט קיין רעכט זיי צו שמידען אין קיי־טען. דער ריכטער האט ערקלערט, אז דאס איז א פראגע, וואס איז אנבעלאנגט פון דער פאליציי. די ארעסטירטע האבען געשטעלט א ווידערשטאנד און מען האט זיי אומגעווארפען אויף דער פאדלאגע, כדי מיט געוואלד צו שמידען אין קייטען. בעת דעם ליארם זענען דורך די פענסטער און טירען אריינגע־לאפען אין געריכטס־זאל פיל פאליציי־אפיצירען, וועלכע האבען זיך מיט רעוואלווערען געווארפען אויף די ארעסטירטע און איינעם פון זיי האבען זיי גע־פרובט פערשטאפען דאס מויל. ערשט 40 פאליציאנ־טען האבען בעוויזען זיך אן עצה צו געבען מיט די ארעסטירטע און זיי אפפיהרען אין תפיסה.

מארד בעת א דיסקוסיע וועגען ארץ-ישראל

פיעטריקאוו, 9 (טעלעפאניש). אין דארף אשיגאוו האבען זיך ביי דער יודישער איינוואוינע־רין פעריל ווישניעווסקא פערזאמעלט עטליכע יודי־שע יונגעלייט פון פערשידענע פארטייען, וועלכע האבען אנגעהויבען ארומרעדען די לעצטע געשע־הענישען אין ארץ-ישראל.

די דיסקוסיע איז געווען אזא הייסע, אז ס'האט נישט לאנג געדויערט, ווי אין ד'ער לופטען האבען זיך בעוויזען שטעקענס און שטיקער אייזען.

דער 30-יעהריגער הערש קאזיאל האט דערביי בעקומען א קלאפ מיט א שטיק אייזען אין קאפ.

אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל, וואו ער איז אין 2 שעה ארום געשטארבען.

די שלעגער זענען ארעסטירט געווארען.

קינסטליך גאלד

אן עפאכע מאכענדע ערפינדונג

בערלין, 9 (ספ. טעל.) מיט א פאר חדשים צוריק איז גאנץ דייטשלאנד אויפגעציטערט געווא־רען מיט דער אפערע פון א געוויסען פראנץ טאוס־ענד, וועלכער האט אויסגענארט געלד ביי פיל מענשען אויף צו פאבריצירען געלד אויף א קינסט־ליכען אופן.

איצט האט אבער דער גאנצער ענין אנגענומען אן אנדער ווענדונג.

אויפ'ן פערלאנג פון דער פערטיידיגונג האט דאס געריכט מספים געווען, אז טאוסענד זאל דע־מאנסטרירען זיין ערפינדונג.

טאוסענד איז איבערגעפיהרט געווארען אין לא־באראטאריום פון דער געלד־מינצעריי אין מינכען און דארטען האט ער אין דער אנוועזענהייט פון א ספעציעלער קאמיסיע דעמאנסטרירט זיין ער־פינדונג.

נאך א פאר שעה ארבייט האט טאוסענד, א דאנק פערשידענע כעמישע צוזאמענמישונגען, אויסגע־ארבייט א שטיקעל ריין גאלד, דאס האט ארויסגערו־פען א געוואלדיגע סענסאציע. און אויב עס זאל נישט זיין בעהאלטען דערין עפעס אן אונגעטרעקטער שווינ־דעל, האבען מיר דא צו טון מיט אן ערפינדונג פון אונגעהויערער בעדייטונג, וואס קען ממש ארויס־רופען אן איבערקעהרעניש.

אן אויפנאהמע ביים לאנדאנער שטאט-פרעזידענט

לטובת דעם יודישען נאציאנאל-פאנד

לאנדאן, (יט"א) דער לאנדאנער שטאט־פרעזידענט ארגאנט אין דעם 16. אקטאבער ה. י. א פייערליכע אויפנאהמע אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע פאר'ן יודישען נאציאנאל־פאנד, וואס ווערט געפיהרט אין ענגלאנד.

אין דער אויפנאהמע וועלען זיך בעטייליגען די איינפלוסרייכסטע פערזענליכקייטען פון ענגלישען יו־דענטום מיט לארד מעלטשעט בראש.

שרעקליכע קאטאסטראפע מיט'ן צוג לעמבערג—ווארשא

7 מענשען דערהרג'עט, 22 פערוואונדעט

ווארשא, 9 (טעלעפאניש).

היינט פארטאג איז ווארשא געווארען א.אר־מירט צוליב א שרעקליכער באהן־קאטאסטראפע, וואס איז פארגעקומען מיט'ן לעמבערגער צוג.

געשעהען איז עס 4 א זייגער אינדערפריה, דער לעמבערגער צוג איז געגאנגען מיט דער גאנ־צער שנעלקייט קיין ווארשא. נישט ווייט פון דער סטאציע מאזאלעוו, איז איהם ענטקעגען געקומען א משא־צוג. עס איז געקומען צו א צוזאמענשטויס, וואס האט געבראכט שרעקליכע רעזולטאטען: 7 מענשען זענען דערהרג'עט געווארען און 22 זע־נען שווער פערוואונדעט געווארען.

די לאקאמאטיוון פון ביידע צוגען זענען צו־שמעטערט געווארען, 7 פראכט־וואגאנעס זענען צו־בראכען געווארען אויף שטיקער.

עס איז באלד אראפגעקומען די באהן־גיכע־הילף מיט ארבייטער און מען איז צוגעטרעטען צו ראטעווען די פערוואונדעטע און אפרוימען די ליניע. די אקציע דויערט נאך איצט. די בעוועגונג אויף דער רע־מאהנטער באהן־ליניע האט זיך אפגעשטעלט.

צווישען די געליטענע געפינען זיך 2 קאנדוקטא־רען, ביידע באהן־מאשיניסטען און אנדערע באהן־בעאמטע.

אין לעמבערגער צוג זענען געפאהרען 200 פאסאזשירען.

פון די פערוואונדעטע האבען אמייסטען געלי־טען די פאסאזשירען פון צווייטען קלאס. דאס ארט פון דער קאטאסטראפע מאכט א שרעקליכען איינ־דרוק: 4 וואגאנען זענען ארויף איינער אויפ'ן אנדערען און שטעהען, ווי אין דער לופטען.

די נע'הרג'עטע, בעת דער קאטאסטראפע זע־נען זעלנער, וועלכע זענען געפאהרען פון הרוביעשוב קיין ווארשא.

צווישען די שווער פערוואונדעטע געפינען זיך עלבוים שבתי, חיים שולדקאם און יאן קאוענפוס.

א ספעציעלע ארגאניזאציע פאר דער קאלאני־זאציע אין בירא-בידזשאן

מאסקווע, (יט"א) די אמעריקאנער עקס־פערטען־קאמיסיע, וואס האט געפארשט די לאגע אין בירא־בידזשאן און פאר'ן אפפאהר קיין אמערי־קא אויפגענומען געווארען דורך דעם סאוויעטישען פרעמיער ריקאוו און האט אויך אפגעגעבען אנ־עפענטליכען בעריכט אויף א מאסען־פערזאמלונג, וואס דער „געזערד" האט גערופען וועגען איהרע פארשונגען, די בעריכט־אפגעבער האבען אונטער־געשטראכען, אז בירא־בידזשאן לוידט זעהר פיל פון די גרויסע זומפיגע רעגענס, וואס ערלויבען נישט צו זייהען קיין ווייץ, אבער דערפאר איז דאס לאנד פול מיט אנדערע זריעות, וואס וואקסען דארט זעהר ערפאלגרייך. די אמעריקאנער עקספערטען זע־נען אויך זעהר אפטימיסטיש געשטימט בנוגע די מעגליכקייטען פון די רייז־פלאנטאציעס, מיט וועלכע זיי האבען זיך בעקענט אויפ'ן ארט. דאס לאנד פער־מאגט אויך זעהר פיל אינדוסטריעלע מעגליכקייטען.

אין א געשפרעך מיט'ן יט"א־קארעספאנדענט האבען די אמעריקאנער עקספערטען אונטערגעשטרא־כען, דאס זיי האבען נישט ברעה צו מאכען וועלכע עס איז פערגלייכען צווישען די מעגליכקייטען אין בירא־בידזשאן און ארץ־ישראל.

לויט ווי דער קארעספאנדענט פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור הערט געזאגט, וועט די ארבייט צו קאלאניזירען בירא־בידזשאן, אינגיכען אנ־געהויבען ווערען פון די הענד פון „געזערד" און וועט איבערגעגעבען ווערען אין רשות פון א ספעציעלער ארגאניזאציע, וואס וועט געגרינדעט ווערען פאר דעם ראיאנען צוועק אין מאסקווע, מיט אפטיילונגען איבער גאנץ סאוויעטען־פערבאנד.

הנחות פאר אימפארטערן

וויכטיגע ערקלערונגען פון האנדעלס- און פינאנץ-מיניסטארען

ווארשא, 9 (טעלעפאניש). וועגען דער ווירטשאפטליכער קאנפערענץ, וואס האט זיך נעכ־טען פערענדיגט, דערוויסען מיר זיך פאלגענדע וויכטיגע פרטים.

דער פינאנץ-מיניסטער האט ערקלערט, אז דאס מיניסטעריום גרייט-צו א פראיעקט צו רעווי־דירען דעם גאנצען סיסטעם פון אומזאץ-שטייער.

דער האנדעלס-מיניסטער האט ערקלערט, אז דאס מיניסטעריום איז גרייט צו געבען א קאנצעס־יע יעדען סוחר אויף אריינפיהרען אויסלענדישע סחורות, אויב דאס וועט אריינגעפיהרט ווערען דורך גדיניא און דער סוחר-אימפארטער וועט זיך דארט בעזעצען.

אויסער דעם איז דאס מיניסטעריום גרייט אונטערצושטיצען די קארטעלען אונטער א קאנ־טראל פון די האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמערן.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

זפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן און לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

פיש בילי̇ג — מיר מאכען בעקאנט, אז אין דער ... — פיש-האלע נייע גאס 4 (נאר לודקאו) — מיט 40 און 50 גר. ביליגער ווי איבעראל! קומט און איבערצייגט אייך! — בעקומט מען אלע סארטען לעבעדיגע און טויטע פיש

דאס רעכטס-קאנסולטענטען-ביורא

פון געוועזענעם לאנג-יעהרינגען רוטי־ נירטען געריכטס-סעקרעטאר

ב. מאז, פיעטריקאווער 10

ערלעדיגט און שרייבט אלערליי ביטעס און קלא־געס, קלויזולעס און זאבאזפיעטשעניעס אין אלע שטעט פון פוילען, ווי אויך שטייער-אנגעלעגענהייטען.

א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים

B. MANN, Piotrkowska 10

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעמט אן פון 8-2 נאכמ. און פון 5-9 אוועגד בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

14 Zawadzka 14

נעמט אן פון 2 - 10 און פון 7 - 4

מעכאנישע שלאסעריי און אויטאגענישע שווייסעריי

פינקטליכע אויספיהרונג

J. REDER

11 קאנסטאנטינער 11

(רוג זאכאדניא) פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20

לאָדז. 10 אָקטאָבער 1929

„נייער פאלקסבלאט"

לאָדז. 10 אָקטאָבער 1929

דאס פראבלעם פון יוד. אינדוסטריאליזירונג

נישט טעארעטישע חקירות און פאראוים צוגעטראכטע פלענער, נאר די האַרטע ווירקליכקייט, די לעבענס־נויט האבען אַליינד אַרויסגערוקט ביי אונז דעם אינדוסטריאליזירונגס־פראבלעם אויפ'ן ערשטען פלאַץ. (דרך־אַגב, דאס ווארט „אינדוסטריאליזירונג" בעניצט מען ביי אונז די לעצטע צייט נישט אין זיין איינענטליכען בעגרעניצטען זין, נאר אין אַ פיל ברייטערן פערנעהם, מ'פערשטעהט אונטער איהם נישט בלויז דאס אַריינדרינגען אין פאַבריק, נאר בכלל דאס איבערגעהן צו אַרבייט און מלאכה אין שטאט און שטעטעל, אין אונטערשייד פון לאַנדווירטשאַפטליכער אַרבייט אין דארף).

ביז נישט לאַנג האט דעם אויבען־אָן אין אונזער קאנסטרוקטיווער געזעלשאַפטליכער טעטיגקייט פערנומען לאַנדווירטשאַפט, קאלאניזאַציע, און דאס איז גאַנץ נאַטירליך געווען, ווייל פאַר אלעמען איז קלאָר געווען, אַז פון זיך אַליין, מיט זיינע איינענע כוחות, אהן מלוכה'שער אדער געזעלשאַפטליכער הילף, קאן דער שרעקליך פעראָרימטער שטאטישער און שטעטעלדיגער יוד נישט איבערגעהן צו ערד־אַרבייט. קודם כל פעהלען איהם די גאַנץ בעדייטענדע מיטלען, וואס פאדערן זיך דערצו. חוץ דעם איז די נייע לעבענס־ספערע פאר איהם גענוג פרעמד, ער נויטיגט זיך אין אינסטרואירונג און קאן זיך נישט בעגעהן אהן אגראנאמישער הילף. גאַנץ אנדערש, האט מען געדאַכט, איז די זאַך אין שטאט און שטעטעל גופא. דארט געפינט זיך דאך דער יוד און זיין נאהענטער, היימישער סביבה, אין דער געוואוינטער אַטמאָספער, אין וועלכער ער האט זיך שוין אין משך פון הונדערטער דורות איינגעלעבט און וואו ער האט פון תמיד אָן אַרויסגעוויזען אַ וואונדערליכע, ממש איבערגעוועהנליכע צופאַסונגס־פעהיגקייט צו כל'ערליי אומשטענדען און סיטואַציעס. דארט, האט מען געדאַכט, וועט דער דערפאַהרענער, דורכגעריבענער יוד שוין אַליין אויפזוכען זיין וועג. ער איז גענוג רייך אין קאמבינאַציעס און איינפאַלען, פערמאַגט גענוג ענערגיע און איניציאַטיוו און נישט נאר קלאָרען פערשטאַנד, נאר אויך די נויטיגע אינטואיציע, כדי אַנצוטאַפּען דעם צאַפּלדיגען דופק און דורכשלאַגען זיך צום לעבענס־קוואַל.

מ'קאן נישט לייקענען, אַז אין אַלגעמיין זענען די אנגעוויזענע מאמענטען מעהר אדער ווייניגער ריכטיג, און דער אנגעמערקטער כאַראַקטעריסטיק פון דעם יודען איז דא אַ סך אמת. מ'האט אבער אַרויסגעלאזען פון אויג איין קלייניגקייט, אַז טאַקע גופא אין שטאט און שטעטעל האט זיך אַט די נאהענטע, היימישע סביבה און די געוואוינטע אַטמאָספער גרינדליך געענדערט, זי איז פאַר איהם אַליינד ווייט נישט נאהענט, ווייט נישט היימיש געווארען. מ'דאַרף דאך נישט פערגעסען, אַז די סטיכיע, וואו דער יוד האט זיך ווירקליך געפיהלט ווי אַ פיש אין וואַסער, אַז דער איינענטליכער געביט, וואו ער האט אַנגעוואַנדט זיין רייכע דערפאַהרונג און וואו ער האט אַרויסגעוויזען אַ זוי פיל שאַרפזין און אַזאַ בעוואונדערע צופאַסונגס־פעהיגקייט, — דאס איז געווען אויסשליסליך די ספערע פון האַנדעל און פערמיטלונג. וויבאַלד אבער אַט דער פאַר איהם נאַטירליכער און אייגענטימליכער באָדען גליטשט זיך אַרויס פון זיינע פיס, וויבאַלד פון האַנדעל און פערמיטלונג איז ער געצוואונגען איבערצוגעהן צו אַרבייט און מלאכה, פערלירט ער אַ גרויסען טייל פון זיין אינווענינסטער פעסטקייט און זעלבסטשטענדיגקייט און ווערט אין אַ געוויסען זין הילפלאָז און הינטערשטעליג.

איז נאך אין יענע יאהרען, ווען פאַר איהם זענען געווען ברייט געעפענט די טויערן פון די גרויסע און רייכע לענדער מעבר לים, וואו פאַר איהם האבען זיך ענטפּלעקט אומגעהויערע אַרבייטס־מעגליכקייטען, האט ער זיך פיל־וועניג געקאָנט בעגעהן אַהן אָרגאַניזירטער געזעלשאַפטליכער הילף. גאַנץ אַנדערש איז די לאַגע איצט, ווען יענע טויערן זענען פעסט פערמאַכט און פערריגעלט און ווען גרויסע יודישע מאַסען פון מזרח־אייראָפּא זעהען געצוואונגען דורכצושלאַגען זיך דעם דערנערונגס־וועג צו אַרבייט און מלאכה אין די אַלטע היימען אין די אויסשליסליך שווערע און אומגינסטיגע תנאים, וואס מ'קאן זיך נאר פאַרשטעלען. דא איז די אָרגאַניזירטע געזעלשאַפטליכע הילף נישט ווייניגער דרינגענד ווי ביים איבערגאַנג צו לאַנדווירטשאַפט.

אין דער ערשטער רייה דאַרף דא אויך קומען די געזעלשאַפטליכע מאָביליזירונג פון פּראָדוקטיווע מיטלען, דאס די דעקלאַסירטע שיכטען און אויך די פעלאיענטע בעלי־מלאכות זאלען אליין, מיט א געוויסע כוחות, נישט ביכולת איינצושאַפען. אמת, דא פאָדערן זיך פערהעלטנישמעסיג פיל קלענערע מיטלען אַלעס ביי לאַנדווירטשאַפט, אבער טאַקע אַ דאַנק דעם האָבען מער דא די מעגליכקייט צו דערגרייכען ניט אין אַנ'ערך גרעסערע רעזולטאַטען ווי דאָרט. און דאס בילדעט טאַקע דעם גרונד־מאָמענט, וואס גיט צו דער אינדוסטריאַליזירונגס־אַרבייט איהר אויסשליסליכען ווערט און אַקטועלע בעדייט. ביי דער אומגעהויערער גרויסער וויכטיגקייט פון דער געזעלשאַפטליכער אַרבייט אויפ'ן געביט פון לאַנדווירטשאַפט און קאָלאָניזאַציע, ביי באמת זעהר בעדייטענדע און זעהר וויכטיגע רעזולטאַטען, וואס זענען פאַר די לעצטע יאהרען אין דער הינזיכט דערגרייכט געוואָרען, קאן מען דאך נישט פערמאַכען די אויגען אויף דעם, אַז אין כמות גענומען, זענען אונזערע לאַנדווירטשאַפטליכע און קאָלאָניזאַציאָנעל־עקאָנאָמישע מעגליכקייטען שטאַרק בעגרעניצט, דאס איז אין בעסטען פאַל אַ נאָטבייט, וואס איז אויסגערעכנט אויף דורות. ווען עס שטעלט זיך אבער דאס פּראָבלעם פון גרויסע מאַסען, וואס קענען נישט וואַרטען, וואס זוכען דרינגענד אַנ'ענטפער אויף זייער לעבענס־פראַגע, דאַן קאן לאַנדווירטשאַפט און קאָלאָניזאַציע נישט בילדען נישט נאר די איינציגע לעזונג, נאר אפילו די הויפּט־לעזונג, דאַן מוז דעם פאָרדער־פּלאַץ פערנעמען די אַזוי גערופענע אינדוסטריאַליזירונג.

נאר פאַר דער אינדוסטריאַליזירונג איז נויטווענדיג נישט בלויז די מאָביליזירונג פון געזעלשאַפטליכע מיטלען, נישט וועניגער, אויב נישט פיל מעהר נויטווענדיג און וויכטיג איז דא די געזעלשאַפטליכע איניציאַטיוו, דאס אינסטרואירען און וועגווייזען. אין דער הינזיכט איז דא די געזעלשאַפטליכע אויפגאַבע נישט אין אַנ'ערך קאָמפּליצירטער ווי ביי לאַנדווירטשאַפט. אַנשטאַט דעם איינציגען פאַכמאַן, דעם אַגראָנאָם, ווי דאס איז דער פאַל ביי לאַנדווירטשאַפט פאָדערען זיך דא די קאָמפּעטענטע פעראייניגטע כוחות פון פערשידענע „ספּעציען" — דעם עקאָנאָמיסט, דעם ווירטשאַפטלער און דעם טעכניקער. זיי אַלע צוזאַמען מוזען דא קומען צום וואָרט. אויספאָרשען די קאָנקרעטע עקאָנאָמישע לאַגע און איהרע ענטוויקלונגס־טענדענצען סיי אין יודישע, סיי אין אַרומיגען לעבען, ווי געהעריג בעטראַכטען און אָפּשאַצען די גענויגע ווירטשאַפטליכע סיטואַציע, די רוהשטאָף־פערהעלטענישען, די אָפּזאַץ־מעגליכקייטען וכדומה, אַנווייזען און אַריינפיהרען אין דער יודישער סביבה די פערפולקומטע מעטאָדען פון מאָדערנער טעכניק — דאס זענען די הויפּט־ריכטונגען פון דער געזעלשאַפטליכער אַרבייט אויפ'ן אינדוסטריאַליזירונגס־געביט. אויפגאַבען, וואס פאָדערן די מאָביליזירונג און קאָנצענטרירונג פון אַלע אונזערע בעסטע און אַקטיווסטע געזעלשאַפטליכע כוחות.

א. י. ט.

גליל העליון אין די שווערע טעג

(בריף פון תל-אביב דורך קפא"י)

(סוף).

אנדערש אין יסוד־המעלה, דא איז א גאַנצע קאלאניע געשטאַנען אין סכנה אפגעמעקט צו ווערען. איהרע וועכטער, די פערטרויטע שייכען, האבען די גאַנצע צייט געהאַלטען אין איין צוזאָגען אַז זיי זענען פעראַנטוואָרטליך פאַר דעם לעבען און האָב פון דער קאלאניע, זיי וועלען בעשיצען, זיי וועלען אָפּהיטען. האט זיך אַרויסגעוויזען אַז דאס איז נישט קיין אייזערנע בריק. אויף הבטחות פון שייכען טאָר מען נישט בויען און דער רויב־חשק איז גרויס בפרט, אַז דער צו אַנגער פיהלט, אַז אַלעס אין ביי איהם אין די הענד. דאס לעבען און גוטס. געפּלאַנט האט דער שייך מיט איין קלאַפּ אָפּמעקען אַלעס — אויסהרגענען אַלעמען און ירשנען די קאלאניע אַזוי ווי זי שטעהט און גערט. צופעליג איז איהם דאס נישט געלונגען. די מענשען האבען אין לעצטען מאָמענט זייער לעבען געראַטעוועט דערמיט, וואס זיי האבען פערלאָזט די קאלאניע, איבערגעלאָזט אַלעס און אַנטלאָפען. האבען די רויבער גערויבט אַלעס, וואס איז געבליבען אין קאלאניע. מיט פערד און וועגען פון די יודישע קאלאניסטען האבען זיי אין משך פון אַנדערטהאַלבען טעג איבערגעפיהרט דאס גאַנצע יודישע פערמעגען אין זייערע דערפער, אַנהויבענדיג פון קיך־געשיר ביז די תבואות און די שפּייכלערים, שאָף און רינדער, אַרבייטס־צייג און פּאַשע פאַר די בהמות, אַלעס, וואס האט זיך נאר געלאָזט מיט אַנ'אַלף.

ביז די געשעהענישען אין צפת האט דער שייך פערזיכערט, אַז אַלעס איז אין אָרדנונג, ער היט אָפּ, ביי די טוגראַבער, דאס זענען אַראַבישע שכנים פון יסוד־המעלה, איז דערווייל די חוצפה געוואַקסען. זיי האבען אַרויסגענומען זייער בעהאַלטענע געוועהר, אַנגעהויבען עס טראָגען אָפען, און שוין עפענטליך טענה'ט פאַר צפת האבען זיי אַנגעהויבען בעגערים היטען די קאלאניע. אויף די פראַגע: וואס היט איהר אונז אַזוי? האבען זיי חניפהדיג געענטפערט: „שוין העכער פערציג יאָהר אַז מיר עסען מיט אייך צוזאַמען ברויט מיט זאַלץ דעריבער היטען מיר אייך אָפּ עס זאָל אייך חלילה קיין שום שלעכטס נישט טרעפען".

און איינער אַ קאלאניסט, וואס איז געוועזען איינגעגלויבט אין זיינע בעשיצער, האט אַפילו אַוועקגעפיהרט זיין ווייב און קינדער צום שייך מוסה חג' אחסין. און ערשט ביינאַכט האט ער דערהערט ווי אין צווייטען געצעלט שושקעט מען זיך הערען דעם אַנפאַל, וואס דאַרף אויסגעפיהרט ווערען און עס הערט אויך אַרומגערעדט וואס מען האט צו טון מיט די פרויען און קינדער, די פּרטים ווי אַזוי זיי דאַרפען אומגעבראַכט ווערען; נאר אַ טעות אין חשבון האט דעם פּלאַן צושטערט. די שחיטה איז בעשטימט געוואָרען אויף מאָרגען ביינאַכט, און דאס האט אָפּגעראַטעוועט די גאַנצע קאלאניע. שבת אין דערפריה, אויפ'ן דריטען טאָג נאָך די בלוטיגע געשעהענישען אין צפת, איז אין קאלאניע קלאָר געוואָרען, אַז דער שייך מוסה, דער בעשיצער, פּלאַנעוועט אַ גרויזאַמען פּלאַן: האבען זיך די יודישע קאלאניסטען יונג און אַלט געלאָזט לויפען קיין אילת השחר, וואס ליגט אַ דריי שעה גאַנג פון יסוד המעלה. נאר אַ קליינער טייל — 27 נפשות האבען בשום אופן נישט געוואָלט פערלאָזען די קאלאניע. צווישען זיי אויך פרויען און מיידלעך. דעם שייכס פּלאַן צו האַלטען די גאַנצע קאלאניע אין זיינע הענד די מענשען זאָלען זיך אויסבעהאַלטען אין די הייזער און ער וועט זיי מציל זיין — איז איהם צושטערט געוואָרען. די יודישע יונגען פון יסוד המעלה זענען געראַטעוועט געוואָרען, די, וואס זענען געבליבען אין קאלאניע האט דער שייך צוגעזאָגט אָפּצוהיטען, אויף וויפיל ער וועט קענען, ווייל פון מיטגלידער האט ער פערגרעסערט די סכנה, וואס רוקט זיך אָן אויף דער קאלאניע, אַז בעדואינער קומען פון יענער זייט ירדן, אַזוי האט ער זיי געהאַלטען אין איין הויז און טויט שרעק אַ גאַנצען שבת נאָכמיטאָג און דעם גאַנצען אָווענד, ערשט נאָך האַלבע נאַכט האט ער זיי אַריבערגעפיהרט צו דער גרעניץ־וואַך און משמר הירדן.

אין משך פון שבת'דיגען נאָכמיטאָג און אין אָווענד, האבען דערווייל די בעדואינער געאַרבייט אויף אַלע כלים, מ'האט אַרויסגעשלעפּט פון קאלאניע אַלעס, וואס מען האט געקענט. אַפילו די ציגלען פון בעטאָנעוואַנט האט מען מיטגענומען, די רויבעריי האט זיך געצויגען אויף דעם גאַנצען זונטאָגדיגען טאָג. ערשט אין אָווענד איז אָנגעקומען ענגליש מיליטער און האט געפּאַקט די רויבער ביי דער אַרבייט. זיי האבען אבער נאָך געהאַט וואס צו טון, זיי האבען געהאַלטען אין איבערפיהרען דאס יודישע האָב און גוטס אין די דערפער מיט די פערד און וועגען פון די קאלאניסטען. דאס מיליטער האט זיי בעגעגענט מיט אַ גרויסער שיסעריי. מיליטער האט געענטפערט. עס איז געווען אַן אמת'ער קריג.

צומאָרגענס זענען די קאלאניסטען צוריקגעקומען אין קאלאניע אַריין — אַלע הייזער און הייפען זענען געווען אויסגעליידיגט, דאס גאַנצע יודישע פערמעגען איז געווען אַריבערגעפיהרט אין די אַראַבישע דערפער פון די „בעשיצער". מיט דער הילף פון מיליטער קלייבט מען צונויף דאס צוגערויבטע, אַ טייל איז געפונען געוואָרען, מען זוכט ווייטער און מען געפינט.

קיין אַנפאַלען זענען אין גליל העליון נישט געווען. דער שרעקליכער פּלאַן פון דעם בעשיצער, פון דער קאלאניע יסוד־המעלה, פון שייך מוסה חג' אחסין, אומצוברענגען די קאלאניע איז נישט געלונגען, אין דעם צוזאַמענשטויס מיטן מיליטער האבען די רויבער פערלוירען 14 מענשען. זיי האבען זיך נישט געקענט אָפּרייסען פון רויב און גנבה'ש דערפאַר.

מעהר זענען קיין ערנסטע געשעהענישען אין די קאלאניעס פון גליל העליון נישט געווען.

י. אלרואי

אַ פראַנצויזישער פּאָליטיקער און דייטשער געלעהרטער

וועגען די סבות פון די געשעהענישען אין ארץ ישראל

ירושלים, (י. ט. אַ.) דער בעקאַנטער פראַנצויזישער פּאָליטיקער, געוו. מיניסטער, פּרעזידענט פון פראַנצויזישען פּראָ־פּאַלעסטינאַ־קאָמיטעט סען. פּראָפ. זשיסטען גאָדאַרד, וועלכער ווײלט איצט אין ארץ־ישראל, האָט ערטיילט אַנ'אינטערוויאו דעם ספּעציעלען קאָרעספּאָנדענט פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור פּיער וואַן פּאַסען. סען. גאָדאַר האָט צוו. אַנד. ערקלערט:

איך האָב בעקומען דעם איינדרוק, אַז געוויסע פיהרער פון די מוזולמענער האָבען אויפגעבלאָזען דעם רעליגיעזען פאַנאַטיזם פון דער אַראַבישער פּויערשאַפט דורך שענדליכע שקרים און בלבולים, טרייבענדיג די פעלאַכען צו אַנגרייפען יודישע קאָלאָניעס. דערצו קומט נאָך צו דער מאָמענט פון האַבגיריגקייט. עס איז דעריבער בלויז פערשטענדליך, דאָס אַלע שטערונגען זענען געוואָרען אָפּגעוויזען, ווען מען האָט די פעלאַכען חוץ דעם פערזיכערט, אַז די רעגירונג וועט נישט בעשטראָפען קיין אַנפאַלען און רויבערייען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

די זעלבע מיינונג האָט אין זיין געשפּרעך מיט ה' וואַן פּאַסען אויסגעדריקט אויך פּראָפ. בעלאַ, דער דעקאַן פון טעאָלאָגישען פאַקולטעט אין לייפּציגער אוניווערסיטעט, וואָס ווײלט איצט אין א"י. פּראָפ. בעלאַ איז איינער פון די וועלט־אויטאָריטעטען אין דער העברעאישער און אַראַבישער שפּראַך. ער האָט איצט דורכגעמאַכט אַ רייזע איבער עבר־הירדן און מעסאָפּאָטאַמיען און איז אומעטום אויפגענומען געוואָרען דורך דער מוזולמענישער גייסטליכקייט אַלס אַ קאָראַן־חכם.

יודישע קאָלאָניסטען בעהאַלטען ברויט

און ווילען עס נישט געבען די רעגירונג

מאָסקוואַ, (י.ט.אַ.) דער „עמעס" בעקלאָגט זיך, דאָס יודישע קאָלאָניסטען אויף אוקראַינע בעהאַלטען אויס טויזענדער פוד ברויט און ווילען נישט אָפּגעבען זייערע תבואות דער רעגירונג.

די צייטונג דערצעהלט, אַז אין דער קאָלאָניע דאָבראַיע, ניקאָלאַיעווער קרייז, האָבען איניגע יודישע פּויערים אויסבעהאַלטען צו טויזענד פוד ברויט און מעהר, דאָס דאָזיגע ברויט האָט מ'ן געפונען און צוגענומען.

אין פיל קאָלאָניעס מאָהלען די יודישע קאָלאָניסטען איבער ביינאַכט זייערע תבואות און פיהרען דאָס מעהל בגנבה אַוועק אין שטאָט אויף פּריוואַט־פערקויף.

שוועריגקייטען ביים ליקווידירען די אַראַבישע באָיקאָט־פּראָפּאַגאַנדע

ירושלים (י. ט. אַ.) די רעגירונג האָט גרויסע שוועריגקייטען מיט'ן ליקווידירען די אַראַבישע באָיקאָט־פּראָפּאַגאַנדע, וועלכע דויערט נאָך אַלץ, הגם אין אַ קלענערער מאָס. עס הענדעלט זיך וועגען דעם, וואָס אין ארץ־ישראל עקזיסטירט נישט קיין געזעץ, וואָס זאָל פערווערען אַ באָיקאָט־בעוועגונג אָדער ענליכע אונערליכע קאָנקורענץ. אַזאַ געזעץ ווערט איצט, ווי מען טיילט מיט, פּראָיעקטירט. דערווייל אָבער מוזען באָיקאָט־העצער צוגעצויגען ווערען צו פעראַנטוואָרטליכקייט אונטער פערשידענע אַנדערע בעשולדיגונגען, געגען וועלכע עס זענען דאָ שטראָף־פאָרשריפטען.

די טעג זענען אין ירושלים'ער באַזאַר אַרעסטירט געוואָרען 4 אַראַבישע באָיקאָט־פּראָפּאַגאַנדיסטען, וואָס ווערען בעשולדיגט אין אָנשרעקען אַראַבער נישט צו קויפען קיין פּראָדוקטען, וואָס ווערען פאָרגעלעגט די יודען.

אין פערשידענע שטעט ווערען אָפּגעהאַלטען יודישע מיטינגען און קאָנפערענצען, אויף וועלכע די יודישע בעפעלקערונג ווערט גערופען נישט צו באָיקאָטירען די אַראַבער און נישט אָנצונעהמען, וועלכע עס איז אַקציעס געגען אַראַבישען באָיקאָט. די לעצטע טעג מעלדען זיך ווידער צאָהלרייכע אַראַבער, וואָס לעגען פאָר יודען צו קויפען ביי זיי ערד.

הונגער־שטרייק פון 2 אַראַבער

ירושלים (י.ט.אַ.) עס ווערט מיטגעטיילט, אַז צוויי יונגע אַראַבער, וואָס געפינען זיך אין דער יפו'ער תפיסה און ווערען בעשולדיגט אין אויפהעצען צו מאָרדען די יודען, האָבען אין תפיסה אָנגעהויבען אַ הונגער־שטרייק.

טענות צו מיידלעך

ירושלים (י. ט. אַ.) די טעג האָט זיך אויף מאה שערים אָפּגעשפּילט פאָלגענדע סצענע: אַ גרוי־אַלטער יוד האָט אָפּגעשטעלט צוויי יונגע אַמעריקאַנער מיידלעך־טוריסטינס, וואָס האָבען שפּאַצירט איבער'ן גאַס אין זומערדיגע קליידלעך אָהן אַרבעל. דער זקן האָט אויף די מיידלעך אָנגעשריגען: „גאָט'ס קללה איז אויף אונז געפאַלען צוליב דעם, וואָס איהר שפּאַצירט מיט ענטבלויזטע אָרעמס איבער די גאַסען. איהר זענט שולדיג פאַר די אומגליקען און פאַר אונזער בלוט, וואָס האָט זיך געגאָסען אין דער דאָזיגער הייליגער שטאָט". דער אַלטיטשקער האָט אויך געפּרובט אויפהויבען דעם שטעקען געגען די יונגע אַמעריקאַנער טוריסטינס. עס איז אָבער נישט געקומען צו קיין צווישענפאַל.

ניי ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי ער פאלקסבלאט

יודען!!

היינט, 8.30 אין אווענד זינגט

אין פילהארמאניע

די פאלעסטינער קינסטלערין

ברכה צפירה

אונטער מיטווירקונג פון נחום נרדי.

בילעטען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

פון דער האנדעלס-קאמער

(ה) אויף א זיצונג פון דער אדמיניסטראטיווער יורידישער קאמיסיע ביי דער האנדעלס און אינדוסטריע קאמער איז בעשלאסען געווארען אין צוזאמענהאנג מיט דער אנקעטע פון פרעזידיום פון מיניסטעריען ראט צו פארלאנגען, אז אין לאדז זאל געשאפען ווערען אן אפעלאציע-געריכט, א באזונדער דירעקציע, פאסט-טעלעגראף-דירעקציע, פארזיכערונגס-אנשטאלט פון צופאלען און פארזיכערונגס אנשטאלט פאר גייסטיגע ארבייטער און א צאל-דירעקציע.

*

(ה) אין יוני האט אין לאדז געווילט אן'אויספלוג פון „רייכען ווירטשאפטס בונד פאר פוילען", איצט האט די היגע האנדעלס-קאמער, וועלכע האט דעם אויספלוג דאן אויפגענומען, בעקומען פון ווירטשאפטס-בונד א דאנק-בריף און אן'איינלאדונג פאר דער האנדעלס-קאמער צו קומען אויף א בעזוך קיין ברעסלוי.

די היזער פון „לאקאטאר"

(ב) די 2 היזער, וואס ס'בויט די געזעלשאפט „לאקאטאר" אויף לאקאטארסקי גאס וועלען היי יאהר אויסגעענדיגט ווערען און אין נאוועמבער חודש איבערגעגעבען ווערען די לאקאטארען. אין די 2 היזער זענען פאראן 64 וואוינונגען צו 2 צימערן.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

מ. ליפיען, (פיעטריקאווער 193), מילער, (פיעטריקאווער 46). וו. גראשקאווסקי, (קאנסטאנטינער 15). פערעלמאן, (ציגעלניאנע 64). ה. ניעוויאראווסקי, (אלעקסאנדראווסקא 37). ז. יאנקעלעוויטש (אלט-שטאט 9).

קאטשמארעק און שטשעטשינסקי ווידער פער'משפט פאר א רויב-אנפאל

(2) די בעקאנטע לאדזער באנדיטען: קאטשמארעק, שטשעטשינסקי און קוקולא זענען נעכטען ווידער געשטאנען פאר'ן געריכט אין וולאצלאוועק פאר א רויב-אנפאל אויף א געוועלב.

דאס געריכט האט יעדען פון זיי פערמשפט אויף 4 יאהר תפיסה.

פערזענליכעס

(2) דער לייטער פון דער ערשטער אפטיילונג אין פינאנץ-קאמער ה' גארמאט איז צוריק געקומען פון אורלויב און צוריק איבערגענומען זיין אמט.

א וואלד-גנב בעפאלט א גאיאווע

(2) אין דארף פעלעשען הינטער לאסק איז אויפ'ן גאיאווי יאן טשערקאס אנגעפאלען א וואלד-גנב פעליקס קאנט. פערטיידיגענדיג זיך, האט דער גאיאווי אויסגעשאסען און פערוואונדעט קאנטען וועלכען מ'האט אפגעפיהרט אין שפיטאל. דער גאיאווי האט וועגען דעם פאל אליין געמאלדען אין פאליציי.

א גליקליכער פאל

(2) אויף די רושטאוואניעס אין דער הויף פון 4. שטאק איז ביים בוי פון א נייער געביידע פון דער עלעקטראווניע, געלעגען בעשעפטיגט פאוועל באנע (ראקיטשינער 35) נעכטען בעת דער ארבייט איז ער אונפארזיכטיגערהייט אראפגעפאלען פון דער רושטאוואניע. צום גליק איז ער געבליבען גאנץ און זיך בלויז אביסעל צוקלאפט. דעם גליקליכען ארבייטער האט ערטיילט הילף די פאגאטאוויע פון דער קראנקען-קאסע.

Dr. Różaner

ספעציאליסט פאר

הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 28-98

נעמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–8 אווענד.

ווארטע-זאל פאר פרויען.

לאדז האט א שלעכטע באהן קאמוניקאציע מיט קראקא, פויזען, דאנציג, פאריז

קאנפערענץ אין מאגיסטראט

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס עס האלט ערב אן'אינטערנאציאנאלער באהן-קאנפערענץ אין ווארשא און ערב א נייעם פאהר-פלאן איז אין מאגיסטראט פארגעקומען א קאנפערענץ אונטער'ן פארזיץ פון וויצע פרעזעס ראפאלסקי מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון די היגע ווירטשאפטליכע און מלוכה ספערען ווי אויך באהן-בעאמטע.

אויף דער קאנפערענץ איז קודם-כל אויסגעלעזט געווארען דער מעמאריאל פונ'ם מאגיסטראט, וועלכער איז איבערגעשיקט געווארען צו דער באהן-מאכט פאראיאהרען, און, וואו עס ווערען בעהאנדעלט די פארשלאגען פונ'ם מאגיסטראט וועגען פערבעסערען די קאמוניקאציע-בעדינגונגען פאר לאדז.

דער פארשטעהער פון סוחרים-פעראיין ד"ר עקטאר היימאן ווייזט דאן אן, אז די קאמוניקאציע צווישען לאדז און ווארשא איז נישט ראציאנעל פערטיילט. עס קורסירען 7 צוגען — זענען אינדערפריה פערהאן 3 צוגען איינער נאכ'ן צווייטען געריקט מיט א פאר מינוט און נאכדעם איז כמעט א גאנצען טאג קיין צוג נישטא.

לאדז-קראקא — פערמאגט נישט קיין דירעקטען צוג.

לאדז-דאנציג — שלעפט זיך דער צוג 23 שעה.

רעפוטאט סאליאנסקי ווייזט אן דערויף, אז די פערבינדונג מיט פויזען איז נישט קיין געלונגענע. עס וואלט געווען כדאי איינצופיהרען א צוג קיין פויזען, אז מען זאל קענען פאהרען אהין אינדערפריה איבער'ן טאג ערלעדיגען דארט די געשעפטען און אין אווענד צוריקפאהרען.

אבער די ערנסטע עולה איז בעגאנגען געווארען בנוגע לאדז דערמיט, וואס מען האט די שטאט אפגעשניטען פון מערב, און איבערגעפיהרט דעם אינטערנאציאנאלען צוג אויף קוטנא, לאדז האט צוליב דעם זעהר פיל געליטען.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען אויסצוארבייטען א געמיינזאמען מעמאריאל וועלכער וועט נאך די וואך איבערגעשיקט ווערען קיין ווארשא אין פארקאמוניקאציע-מיניסטעריום. א חוץ דעם האט דער פארשטעהער פון דער האנדעלס און אינדוסטריע קאמער ערקלערט, אז די קאמער וועט אנטעהמען ענערגישע שריט, כדי צו רעאליזירען די קאמוניקאציע-פארשלאגען פון לאדז.

ארויסגעווארפען פון דער דירה אן'ארימע יודישע פאמיליע

גאנץ זובארדז האט נעכטען געקאכט צוליב אן'עקסמיסיע וואס איז אויסגעפיהרט געווארען איבער אן'ארימער יודישער פאמיליע אויף עלנע גאס 8 האט מיט עטליכע יאהר צוריק געדונגען א לאקאל די פאמיליע שאפט. אינ'ם לאקאל האבען זיי געארבייט זאקען, אזוי ווי קיין גרויסע פערדינסטען איז דעם פאך זענען נישטא געווען, בפרט נאך, אז ארבייט איז אויך נישט אלעמאל פערהאן, האט זיך שאפט מיט דער פאמיליע, וואס איז בעשטאנען פון 9 פערזאן אריינגעצוינגען אינ'ם לאקאל און דארט געוואוינט. דערווייל האט דער אייגנטימער פון הויז פערקויפט דאס הויז, דער נייער קריסטליכער הויזווירט, ה' טאבער, האט דערלאנגט אין געריכט אויף אן עקסמיסיע. נעכטען פייטאג נישט קוקענדיג אויפ'ן רעגען, איז די עקסמיסיע אויסגעפיהרט געווארען. שאפטען און האט טאקע אויף איהם ארויסבעקומען מ'האט ארויסגעטראגען דאס ביסעל ווירטשאפט מיט'ן שטיבעל אויפ'ן הויף און די קליינע קינדער (דאס יז געווען אין גאנצען — א זויג-קינד) ליגען אויפ'ן הויף. די לאגע פון דער פאמיליע איז אהן אנ'אויסגאנג; נישטא וואו צו ארבייטען און פערדינען און נישטא וואו דעם קאפ אנצולעגען.

אפשר וועט זיך איינער כעראטין אינטערעסירט מיט דער אונגליקליכער פאמיליע.

אונטערגעצינדען צוליב נקמה אין דער שטיף-מוטער

(וו) דעם 24. מאי איז אויף מינקעוויטש גאס אין בושעשין אויסגעבראכען א שרפה, ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט האט די שרפה ארויסגערופען די 19 יאהריגע זאפיא גארנביארעק, וועלכע האט אויף אזא אופן געוואלט נקמה נעמען אין איהר שטיף-מוטער. נאכ'ן אונטערצינדען איז זאפיא עטלאפען און זיך בעהאלטען אויפ'ן בית עולם מ'האט זי געכאפט און זי האט זיך מודה געווען.

די עדות האבען פעסטגעשטעלט, אז זאפיא האט אמאל געבעטען הילף און איז דערפאר געראטען אין פערמשפט געווארען אויף 3 חדשים תפיסה. די שטיף-מוטער האט דאן געזאגט עדות קעגען איהר און זאפיא האט איהר געדראהט אז זי וועט זיך נוקם זיין.

דאס געריכט האט זי פערמשפט אויף 3 יאהר טורמע.

א גרופע שייבלערס רעדוצירטע ארבייטער פאדערען אויפסניי ארבייט אין פאבריק

אויף שייבלערס מארק האבען זיך פערזאמעלט א עולם פון ארבייטסלאזע, וועלכע זענען מיט א צייט צוריק רעדוצירט געווארען פון דער צווייטער שיכט אין שייבלערס שפינעריי.

די רעפרעזענטאנטען האבען געפאדערט מען זאל איצט אפזאגען דעם שיכט, וועלכער ארבייט איצט און מען זאל צוריק אריינעהמען צו דער ארבייט די פריהער רעדוצירטע.

די פארוואלטונג מאטיווירען די ארבייטסלאזע דערמיט, וואס עס ענדיגט זיך דער 20 וואכען טערמין, בעת וועלכען זיי האבען בעקומען מלוכה-אונטערשטיצונג פון די איצט בעשעפטיגטע זענען זיי נאך בעקומען אונטערשטיצונג 20 וואכען.

א דעלעגאציע פון די רעפרעזענטאנטען איז נישט אריינגעלאזט געווארען אויפ'ן שטח פון דער פאבריק דער עולם האט זיך אבער בעהאלטען זעהר רוהיג.

צום סוף איז אנגעקומען פאליציי, וועלכע האט די רעפרעזענטאנטען צוטריבען.

ענדליך

האבען זיך אלע איבערציינגט פעלד-בעטען

אז די פאטענטירטע

וועלכע זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע PALMA-PATENT

זענען די פראקטישסטע און דויערהאפטסטע

מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר, עמפפעהלען מיר אויף לאגער.

אויסערדעם בעזיצען מיר אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך. מעטער-מאס,

מאטראצען,

געבעטע, שאסקאווע און קאנאדישע

קאוועטקעס און טאפטשאנעס

בעמערקונג: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאוועבעטלעך 14 זל.

רעעלע בעהאנדלונג. -- פאבריקס-פרייזען. -- ווערטליכע רעפעראטורען.

הורט לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85 דעטייל

רשימות פון יאהרגאנג 1907, 1908 און 1909

(–) היינט, דאנערשטאג, דארפען זיך מעלדען אין לאקאל פון מיליטעריש-פאליציאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטריקאווער 212) פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג די יונגעלייט, וואס זענען געבוירען געווארען אין 1909 י. וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 פאליציי-קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

H Ch I J K

מארגען – די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען.

L Ł M N O

שטייער- און פאטענט-ענינים

(מ) דינסטאג איז אונטער'ן פארזיץ פון ראטמאן אנדזשעיאק פארגעקומען א זיצונג פון דער פינאנץ-קאמיסיע ביים שטאט-ראט.

עס איז אנגענומען געווארען דער שטעטישער שטייערן-סטאטוט פון פערוויילונגען און עס איז פעסטגעשטעלט געווארען דער צושלאג צום מלוכהשען אינדוסטריע-שטייער פאר פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1930 און דער שטאטישער צושלאג צו פאטענטען אויף אויסצוארבייטען און צו פערקויפען שנאפס.

די בעשלוסען דארפען בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן שטאט-ראט.

(2) די שאצונגס-קאמיסיע פערענדיגט די טעטיגקייט צו בעשטימען דעם הכנסה-שטייער און ביז'ן 15. ד. ח. וועלען די שטייער-צאהלער בעקומען די מאנונגס-צעטלען.

מען פוצט אויס דעם פריי-הייטס-פלאץ

(מ) אונטער'ן פארזיץ פון וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי איז פארגעקומען א זיצונג וועגען דעם עסטעטישען אויסזעהען פונ'ם פרייהייטס-פלאץ. ס'איז בעשלאסען געווארען אז די גאס דעם געמאכט ווערען ברייטער אויף 7 מעטער און דערמיט פון פלאץ וועט זיין פאר פוסגעהער.

די איצטיגע טראמוואי-סלופעס וועלען פערזעטצט ווערען אויף אייזענבעטאנענע און אויף די טראטוארעס וועלען די טראמוואי-סלופעס זיין בעצירט מיט לאמפען, וואס וועלען בעלייכטען דעם קאשטשושקי-דענקמאל.

אפמאך מיט שטעטישע דאקטוירים

(מ) אונטער'ן פארזיץ פון לאווניק ד"ר מארגוליס איז פארגעקומען א קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון דאקטוירים-פעראיין וועגען שליסען א קאלעקטיווען אפמאך מיט די דאקטוירים, וואס זענען בעשעפטיגט אין די שטעטישע אינסטיטוציעס דער אפמאך איז איבערגעשיקט געווארען צום מאגיסטראט אויף צו בעשטעטיגען.

א פאליטישער פראצעס

(וו) דאס קרייז-געריכט אין לאדז האט נעכטען פערהאנדעלט דעם פראצעס געגען די צוויי ברזשעזשינער איינוואוינער, דעם 19-יעהריגען אברהם שייבאוויטש און 20-יעהריגען שמואל חיים דושיאלאשינסקי, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין אנטימלוכה'שער אגיטאציע און אנגעהערען צו דער קאמוניסטישער יוגנט-פארטיי.

דאס געריכט האט פערמשפט שייבאוויטשען אויף 3 יאהר טורמע און דושיאלאשינסקין אויף א יאהר תפיסה.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-4(

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. אייגענע פראצעדוריע און ווערטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, אויך: פוסדעקלעך אויף פלאטפוסען, קינסטליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7 אוו.

צוריקגעקעהרט.

א שרפה אין די פאבריקען פון שייבלער און גראהמאן

4 פייערלעשער שווער פערוואונדעט

(2) נעכטען ארום 7 א זייגער אין אווענד איז אין די פעראייניגטע פאבריקען פון שייבלער און גראהמאן, אויף זארדני רינעק 2 אויסגעבראכען א שרפה. עס זענען היכף אלארמירט געווארען דער 1. 2. און 3. אבטיילונגען פון דער פייערלעשער, וועלכע האבען אונטער דער ליטונג פון וויצע־קאמענדאנט שייבלער זיך פערנומען מיט לעשען דאס פייער.

די שרפה איז אויסגעבראכען אין דער שפינערייי אויפ'ן פירטען שטאק, בעת די פאבריק איז געווען אין פולען גאנג. אין זאל איז ענטשטאנען א פאניק צווישען די ארבייטער וועלכע האבען אין שרעק פערלאזט דעם זאל.

בעת דער רעטונגס־אקציע זענען פיר פייערלעשער שווער פערוואונדעט געווארען.

די פייערלעשער אנטאני אסקאווע, לעאפאלד קוריץ, פראנצישעק אליענישא און מיעטשסלאוו ראשקעוויטש זענען אבגעפיהרט פערוואונדעטע און פערטשאדעטע ארויסגעטראגען געווארען דורך זייערע חברים. א. יעניטשאק איז דערצו נאך ארויפגעפאלען אויף א מאשין און זיך צובראכען אייניגע ריפען.

ארום 8,20 איז די שרפה שוין געווען פערלאשען, און די איבריגע זעלער האט זיך די ארבייט די גאנצע צייט פון דער שרפה נישט אבגעשטעלט. אבגעבערענט זענען געווארען צוויי סאלפאקטארען און א טייל פון דאך. די סבה פון דער שרפה איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

ביי די יודישע קריגס־אינוואלידען

פון פעראיין פון יודישע קריגס־אינוואלידען, אלמנות און יתומים שרייבט מען אונז:

דער יודישער פעראיין פון אינוואלידען, אלמנות און יתומים אין אונזער שטאט, וועלכער עקזיסטירט איינגע חדשים האט שוין בעוויזען אויפ'ן געביט פון העלפען איהרע מיטגלידער זעהר פיל אויפצוטון. אזוי האט ער מיט אלע איהרע מעגליכקייטען אנגעשטרענגט אז אויך די יודישע אינוואלידען זאלען קאנען געניסען צו גלייך מיט די פוילישע אינוואלידען פון קאנצעסיעס, אינוואלידען־עמעריטור א. ז. וו. שוין ביז איצט זענען שוין פיל מיטגלידער צוגעשטעלט געווארען צו מעדיצינישער קאמיסיע זיי זאלען קענען געניסען פון זייער אינוואלידען־רעכט, אבער זעהר פיל מיטגלידער קאנען ליידער אין דער נאהסטער צייט פון זייער רעכט נישט געניסען, אויך פאר די ארימע אלמנות און יתומים מוזען מיר זארגען בכדי מיט אונזער קליינע הילף זיי צו העלפען אין דער קריטישער צייט זעהר וועני גאיו דעם יודישען צבור אין לאדז בעקאנט די נויטען און ליידען פון די אומגליקליכע וועלכער דער גורל האט ביי זיי אוועקגערויבט זייער איינציגען שפייזער. דער יודישער אינוואלידען פעראיין גיט זיי די מעגליכקייט מיט זיינע קליינע מעגליכע מיטלען צו עקזיסטירען ווי שאפען ביליגע קרעדיט, קאנצעסיעס, פאר די יתומים ארבייט א. ז. וו. בכדי צו ערמעגליכען די נויטיגע הילף און בכלל צו פיהרען א נארמאלע ארבייט פון הילף פאר די קריגס־אינוואלידען, אלמנות און יתומים אין אונזער שטאט, ארדענט איין דער יודישער אינוואלידען פעראיין אין לאדז דעם 16. אקטאבער א אבצייכנונגס־טאג אין אונזער שטאט נישט א נדבה, נור א פליכט פון יעדען יוד אין לאדז איז עס צו העלפען די אינוואלידען אלמנות און יתומים פון די קריגס־געפאלענע, און נישט אין דעם אבצייכנונגס־טאג נור אין משך פון גאנצען יאהר דארף די לאדזער יודישע בעפעלקערונג ביי יעדער געלעגענהייט געדענקען זיין חוב פאר די געפאלענע אין דעם קריג ווי אויך אין די איבערגעבליבענע אלמנות און יתומים, נור אזוי א נאך וועט די לאדזער יודישע בעפעלקערונג געבען די מעגליכקייט דעם יודישען פעראיין צו פיהרען א נארמאלע פראדוקטיווע ארבייט צום גינסטען פאר'ן יודישען אינוואליד, אלמנה און יתומים.

אבפאהר פון חלוצים קיין א"י

דינסטאג אווענד איז אבגעפאהרען קיין ארץ־ישראל פון אונזער שטאט א גרופע חלוצים, מיטגלידער פון היגען „החלוץ המרכזי“, כדי צו בעגלייטען די אבפאהרענדע זענען אויף דעם פאבריק־פאהנהויף געקומען א המון פון הונדערטער מענשען, מייסטענס יונגע, וועלכע האבען זיך מיט די חלוצים הארציג געזעגענט, יונגווארג האט אויך אויפ'ן פעראן געמאכט א הוירא־טאנץ און פאר'ן אבגעהן פון צוג האט מען געזונגען העבראישע לידער און צולעצט „התקוה“ און „התקוה“.

צוליב דעם אבפאהר פון איהר ערשטער גרופע חלוצים האט די ארגאניזאציע „החלוץ המרכזי“ איינגעארדענט א ספעציעלען אפשידס־אווענד.

די דערמאנטע חלוצים גרופע האט זיך אין ווארשא פעראייניגט מיט די איבריגע חלוצים און עולים גרופען צוזאמען איבער 400 פערזאן וועלכע זענען נעכטען נאכמיטאג אבגעפאהרען פון ווארשא קיין קאנסטאנציע כדי אבצופאהרען קיין ארץ־ישראל מיט דער שיף וואס נעהט אפ פרייטאג דעם 11. ה.ח.

אויסגעבראכען א שטרייק ביי די אלטווארג-שוסטער

די אלטווארג־שוסטער האבען ארויסגעשיקט א פאדערונג וועגען א הוספה צום לוין־טאריף אין דער הויך פון 20 פראצענט. צוליב דעם וואס די פאדערונג איז נישט אקצעפטירט געווארען איז אויסגעבראכען א שטרייק.

ווער ווייסט?

אין „פאריזער הייגט“ איז אפגעדרוקט פאלגענדע נאטיץ:

מען זוכט ה' אברהם פנחס גאלדבערג, געבוירען אין יאהר 1890 אין לאדז, פאלעסטינער בירגער, פון בערוף טעלעפאן און טעלעגראפען מעכאניקער, ידיעות וועגען איהם בעט מען מיטצוטיילען אין עמיגראנטען קאמיטעט, 5, רי דע לאריוזיאנס (מעטרא ראמעניל).

א ציגיינערין האט היפנאטיזירט און בע'גנב'עט

(2) אויף פאמארסקא 41 איז געקומען א ציגיינערין און גענומען קארטען לייגען פאר דער דינסט מיידעל ביי דער פאמיליע קליין, אויסנוצענדיג די געלעגענהייט וואס קיינער פון די באלעבאטים איז נישט געווען אין שטוב, האט די ציגיינערין היפנאטיזירט דאס דינסט־מיידעל און צוגעגנבעט אייניגע ווערטפולע זאכען.

ווען די באלעבאטים זענען אהיימגעקומען האבען זיי געמאלדען וועגען דער גנבה דער פאליציי.

DR. MED.
A. URYSON
איגערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקערט.
נעהמט אן פון 8 ביז 5 נאכמיטאג.
Konstantynowska 20, telef.35-85.

זרבבל אין לאדז

שבת וועט אין פילהארמאניע־זאל פארקומען א אינטערעסאנטע פארלעזונג פון ארבייטער־טוער ה' זרבבל אויף דער טעמא: „אמונה, אפיקורסות און פראלעטארישע וועלט־אנשויאונג“.

די פארלעזונג איז אקטועל און האט דעם ציל אויפצוקלערען די בעציהונג פון די ארבייטער צו אלע רעליגיעזע פראגען.

דער רעפערענט איז אין לאדז גוט בעקאנט זיין מוסטערהאפטע שפראך, דערפאהרענקייט איז א גאראנטיע, אז די פארלעזונג וועט זיין אינטערעסאנט.

היינטיגער קאנצערט פון ברכה צפירה

א עונג רוחני ערווארט היינט דאס גאנצע מוזיקאלישע לאדז, און בפרט דאס יודישע לאדז. עס וועט זינגען אין פילהארמאניע די בעוואוסטע פאלעסטינא־קינסטלערין, ברכה צפירה.

די יונגע 19־יעהריגע טאלאנטפולע קינסטלערין האט דעם פערגאנגענעם זונטאג בעגייסטערט די צוהערער אין ווארשאווער קאנסערוואטאריום, אין דעם זעלבען עולם, וועלכער איז אנגעשטאנען מיט קענטשאפט פון מוזיק־קענער, איז בעגייסטערט געווארען פון איהר הערליכע קלאנגפולע שטימע און מאדולאציע.

ברכה צפירה וועט אויפפיהרען איהר רייכען רעפערטואר אין פילפארביגע מאלעריש קאסטיומען וועלכע שיינען מיט עגזאטישען מזרח. דער יונגער בעגאבטער קאמפאזיטאר פון פאלעסטינא נחום נרדי וועלכער האט פערפאסט די מוזיק צו די לידער וועט אליין אקאמפאנירען די קינסטלערין.

תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו כי חוק לישראל הוא משפט!!!

זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
טעלעפאן 48-79

וואו עס ווערט געניסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעם, קלאוזולעם, זאבעזפיעטשעניעם אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעם, אדוואקאציעס, אלערליי ספראוועס קארנע און ציווילע וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי ספעציאליסט פון שותפות־אקטען.

מיט אכטונג
י. מאנעלא, פעטריקאווער 17
רעכטס־קאנסולענט

דאס גרויסע געווינס אין דער קאלעקטור פון ע. ליכטענשטיין

ווי מען טיילט אונז מיט איז לאדז נעכטען בעגליקט געווארען מיט'ן גרויסען געווינס, אין דער קאלעקטור פון ע. ליכטענשטיין (פיעטריקאווער 72 (גראנד האטעל) און פיעטריקאווער 11 — איז אויסגעפאלען דאס גרויסע געווינס די פרעמיע פון די 400,000 זלאטעס, אין דער זעלבער קאלעקטור איז אויך אויסגעפאלען דאס גרעסטע געווינסט פון דעם טאג 5000 זלאטעס.

מען אספאלטירט דעם שאסע לאדז—רודא-פאביאניץ

(2) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אספאלטירען דעם שאסעי צווישען לאדז און רודע פאביאניץ איז נעכטען קיין לאדז געקומען דער דירעקטאר פון'ם וועגעדעפארטאמענט ביים אינערן־מיניסטעריום ה' נאוטאראוויטש און האט ארורכגעפיהרט צוזאמען מיט'ן דירעקטאר פון די עפענטליכע ארבייטען אין לאדזער וואיעוואדשאפט אינזשיניער סטאזינסקי א נויטיגען קאנטראל פון די ארבייטען, וועלכע וערען געפיהרט לויט דעם ענגלישען סיסטעם פון אבאלט.

די קאנטראליארען האבען פעסטגעשטעלט, אז דער ענגלישער אספאלטירען־סיסטעם איז זעהר פראקטיש און ספעציעל גוט פאר די שאסעי־אספאלטירונג.

קאנטאר פאדראבינעק

וועט דאווענען יום־כפור אין פילהארמאניע

היינטיגען יום־כפור וועט אין פילהארמאניע דאווענען דער בעקאנטער אויבערקאנטאר פאדראבינעק מיט דער בעגלייטונג פון א גוט איינשטודירטען כאר. מיט זיין דאווענען אין די טעג פון ראש־השנה האט ה' פאדראבינעק זעהר אויסגעצייכנט מען ביים עולם.

ציהונג פון דער 19־טער מלוכה־לאטעריע

5־טער קלאס – לעצטער טאג

5.000 זל. און די פרעמיע 400.000 זל. צוזאמען 405.000 זל. האט געוואונען דער נומער 110562.

5.000 זל. – 34767.

3.000 זל. – 18027 65410 166624 84076 83864 155334.

2.000 זל. – 2742 21407 73539 10434 120153 127357 144856 33472 67460 100753 120342 142356 146620 163987.

1.000 זל. – 47558 136206 149625 162730 173810 109941 130063 166160.

ווי אזוי האט לאדז געשפילט אין דער יעצטיגער 5. קלאס?

נעכטען האט זיך געענדיגט די ציהונג פון דער 5־טער קלאס פון דער 19. מלוכה־לאטעריע. עס איז ווערט זיך צו בעטראכטען, ווי אזוי האט לעצטענס דאס גליק בעשמייכעלט אונזער שטאט. כאטש דאסמאל זענען די גרעסטע געווינסטען נישט געפאלען נאך לאדז (די פרעמיע און די גרעסטע געווינסטען זענען געפאלען אין ווארשא און אין פויזען) דערפאר, אויב עס האנדעלט זיך וועגען מיטעלע געווינסטען, האט לאדז געשפילט זאגאר גאנץ גוט. מיר האבען צו פערצייכענען פיל געווינסטען צו זל. 25.000, 15.000, 5.000 אז"וו. אינטערעסאנט איז, וואס די אלע געווינסטען שטאמען פון איין קוועלע — ווי געוועהנליך פון דער גליקליכער קאלעקטור ס. יאטקא אין לאדז. ביי דער געלעגענהייט איז אויך ווערט צו בעמערקען, אז די גרעסטע פרעמיע אין דער געשיכטע פון דער פוילישער לאטעריע 415.000 זל. אויף נומ' 60373 איז אויך געפאלען אין דער קאלעקטור.

טעלעגראמען

אויפגעלעזט דעם שטאהלהעלם און בונד

פון די פראנט-סאלדאטען אין דייטשלאנד

דיסעלדארף, 9. (א. ט. אג.) דער פרייסישער אינערן־מיניסטער האט דעם 8. אקטאבער אויפגעלעזט דעם שטאהלהעלם און בונד פון די פראנט־סאלדאטען.

אלפרעד דרייפוס 70 יאהר אלט

בערלין, 9. (יט"א טעלעגראפיש) אלפרעד דרייפוס, דער בעקאנטער העלד פון דעם דרייפוס פראצעס אין פראנקרייך ווערט היינט 70 יאהר אלט.

בערנאר לעקאש אפגעפאהרען קיין ארץ-ישראל

פאריז, (יט"א) ווי די יט"א דערוויסט זיך, איז ה' בערנאר לעקאש, דער פרעזידענט פון דער אינטערנאציאנאלער ליגע געגען אנטיסעמיטיזם אפגעפאהרען קיין ארץ־ישראל מיט'ן צוועק דורכצופיהרען דארט אנקעטע וועגען די לעצטע געשעהענישען אין א"י.

מיט געלד איז אונטערדריקט געווארען

דער אויפשטאנד אין כינא

לאנדאן, 9. (ספ. טעל.) דער קארעספאנדענט פון „דיילי מייל“ מעלדעט פון שאנכאי, אז עס איז דער נאנקינער רעגירונג פולשטענדיג געלונגען צו בעהערשען די לאגע אין לאנד. נישט קוקענדיג אויפ'ן געלד מאנגעל איז דער נאנקינער רעגירונג געלונגען צו קומען צו א פערשטענדיגונג מיט'ן גענעראל יען, וועלכער האט געפאדערט געלד פאר זיינע סאלדאטען. אויך א גאנצע רייה אנדערע גענעראלען פון דעם צובונטעוועטען מיליטער האבען פאר דער געלד־אונטערשטיצונג, וואס איז זיי צוגעזאגט געווארען בעשלאסען צו אונטערשטיצען די נאנקינער רעגירונג.

ליקווידירט דעם קאנפליקט

צווישען דעפ. ניעדזיאלקאווסקי און רעד. פון „גלאס פראוודי“

ווארשא, 9. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער קאנפליקט צווישען פולקאווניק קאץ אלס פערטרעטער פון „גלאס פראוודי“ מיט דעפ. גיעדזיאלקאווסקי אלס פערטרעטער פון „ראבאטניק“ איז אויף אנ'עהרענהאפטען אופן פארביידע צדדים ליקווידירט געווארען.

די פרוי פון ענגלישען פינאנץ-מיניסטער

אנ'אנהענגערין פון דער פראהיביציע

לאנדאן, 9. (א. ט. אג.) די פרוי פון ענגלישען פינאנץ מיניסטער סנודען, וועלכע איז א אנהענגערין פון דער פראהיביציע האט ערקלערט, אז די אפיציעלע וואוינונג פון מיניסטער אויף דאונינג־סטריט וועט פון יעצט אן זיין „טרוקען“.

אנטיסעמיטישע סטודענטען-עקסצעסען אין בודאפעשט

בודאפעשט, 9 (י. ט. א. טעלעגראפיש) היינט איז אויף דעם מלוכה'שען אנאטאמישען אינסטיטוט אויסגעבראכען אנטיסעמיטישע סטודענטען־עקסצעסען. די אנטיסעמיטישע סטודענטען זענען בעפאלען זייערע יודישע חברים און זיי מערדערליך געשלאגען. איין יודישער סטודענט איז ארויסגעווארפען געווארען פון די טרעפען און איז שווער־פערוואונדעט געווארען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
פאר פאר ווענערישע הויט־קראנקהייט.
פון מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליום מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען־קראנקהייטען.
קוארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.
-- פעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
בעסט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען
אנגמאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. –
וויזיט 3 זל.

צום גדליה

דער טויט פון גדליה בן אחיקם

גדליה בן אחיקם, דער אלט־יודישער פאלקספיהרער און מארטירער, איז געבוירען געווארען אין יהודה אין דער צווייטער העלפט פון זיבעטען יאהרהונדערט פאר דער איצטיגער צייט־רעכנונג.

ער האט געשטאמט פון אנ׳אנגעזעהענער פאמיליע, זיין זיידע שפן, איז געווען יענער בעריהמטער שרייבער, וואס האט פערגעלייענט פאר׳ן קעניג יאשיהו די אין יענער צייט ענטדעקטער תורה. זיין פאטער, אחיקם, איז געווען דער הויפט־בעשיצער פון דעם נביא ירמיה. ווען די פאטריאטישע כהנים און נביאים האבען אנגעקלאגט ירמיהו אין בגידה פאר זיין נבואה געגען קעניגס הויז, בית־המקדש און פאטערלאנד, איז אחיקם געווען דער יעניגער וואס האט געראטעוועט דעם נביא פון טויט־שטראף. אויך גדליה איז געווען א פריינד פון דעם פערפאלגטען נביא און האט סימפאטיזירט מיט זיין קאמף געגען די אונטערדריקער. גדליה האט אויך, אזוי ווי ירמיה, געהערט צו דער פאלקס־פארטיי, וואס איז געווען געגען דער פאליטיק פון דעם הערשענדען קלאס: אויפצוהערען צאהלען צינזען צו בבל און זיך שטיצען אויף מצרים. ווען די בבלישע ארמעע האט זיך דערנעהנטערט צו ירושלים איז דער נביא פערשפארט געווארען אין געפענגניש, כלומרשט אלס אנהענגער פון בבל און פאטערלאנדס־פערראטער. נאר דעם אנגעזעהענעם פריינד גדליה האט קיינער נישט געוואגט אנצוריהרען. נאכדעם ווי בבל האט צעשטערט ירושלים און אוועקגעפיהרט דעם קעניג אין געפאנגענשאפט און דעם פראיעקטישען הערשענדען קלאס, איז גדליה בעשטימט געווארען אלס פארשטעהער פון די פערבליבענע ארימע מאסען.

פערוויסט איז געווען דאס לאנד, נאר דאס פאלק, וואס ארבייט און שאפט איז פערבליבען. די טיכטיגע טוראשקעס זענען די פאלקס־מאסען בעפאלען זייער צעשטערטען נעסט און געזוכט דירער אויפצובויען א היים פאר זייערע קינדער. דער פאראויסזאגער פון דעם חורבן דער נביא ירמיה, האט שוין איצט נישט געהאט מעהר צו קעמפען געגען אונטערדריקונג. ער איז געווארען א לעהרער און א וועג־ווייזער פאר דעם רעשט פון זיין פאלק. ער האט אויפגעמונטערט די מאסען אין זייער ארבייט פאר זיך אליין און געהאפט גלייך מיט זיי אלע אז זייער ארבייט וועט ווערען געבענשט: וואס זיי וועלען בויען וועט נישט ווערען מעהר צעווארפען און וואס זיי וועלען פלאנצען וועט נישט ווערען אויסגעריסען.

די אויפבוי־ארבייט האט אויך בעפרידיגט דעם גרויסען שונא. איצט, ווען די קריגערישע מאכט פון יהודה איז געווען געבראכען האט זיך איהם געלוינט צו האבען דארט ליבער א פלייסיגע שטייער־צאהלענדיגע פויערשאפט, איידער ארימע צעשפרייטע רויבער־באנדעס, צוליב וועלכע ער זאל דארפען האלטען שטענדיג געגרייט אנ׳ארמעע צו פערטיידיגען די דורכציהענדיגע האנדעלס־קאראוואנען.

גדליה איז געווען שטארק בעליבט ביי די פרייטע מאסען. זיי האבען געהאט צו איהם פול צוטרוי, אז ער וועט פערטיידיגען זייערע הייזער און די פרוכט פון זייער ארבייט. גדליה האט זיך אויך פערהאלטען פריינדליך צו די איבערגעבליבענע קריגס־פיהרער און פרינצען.

— כ׳שווער — האט גדליה געזאגט — אז איהר דארפט קיין מורא נישט האבען צו ארבייטען אונטער די כשדים (ניי־באבילאנער). כ׳בין נישט קיין קעניג, כ׳זיץ נאר אין מצפה, (די נייע הויפט־שטאט) אלס פערמיטלער צווישען אייך און די כשדים. נעהמט רוהיג צו אייער ארבייט. נעהמט אראפ די תבואה פון די פעלדער און פראדוצירט אייער וויין און אויל. ברענגט אליין אין ארדנונג, בעזעצט זיך אין די שטעט וועלכע איהר האט פערנומען.

זיין רוף האט זיך געהערט איבער אלע גרעניצען פון לאנד, פון עמון און מואב און פון אלע אנדערע ארומיגע לענדער האבען זיך די אנטלאפענע יודען צוריקגעקערט און זיך גענומען צו דער גרויסער אויפבוי־ארבייט.

גוט און עהרליך איז געווען גדליה און ער האט זיך גארנישט געקאנט פארשטעלען אז אין דער צייט פון דער גרויסער פאלקס־ארבייט פון אויפבויען א נארמאל לעבען, זאלען זיך געפינען פערזאנען, וואס טראכטען נאך פון פערזענליכע אמביציעס. אומזיסט האט איהם געווארנט יוחנן בן קרח, דער קריגס־העלד און פריינד פון די מאסען, געגען פרינץ פון אינטריגאנטישען דוד־הויז. יוחנן האט ערקלערט, אז דער פרינץ קאן נישט צוקוקען רוהיג ווי אזוי דאס פאלק רעגירט זיך אליין, אהן דער הילף פון דער געפאלענער דינאסטיע. אז די רויבערישע שכנים פון יהודה זוכען אויסצונוצען אט די מאנארכיסטישע געפיהלען, כדי צו ברענגען דעם אונטערגאנג פון יהודה און זיין צוטיילונג צווישען פרעמדע מדינות.

— ס׳איז נישט מעהר קיין סוד — האט געטענהט דער העלדישער יוחנן — אז דער קעניג פון עמון האט אנגעגרייט געגען דיר דעם פרינץ ישמעאל בן נתניה. ער וועט דיך זיכער ווען עס איז טויטען, ערלויב מיר ליבער איהם אפצוראמען פון וועג, קיינער וועט עס נישט וויסען. צו וואס זאלסטו ריזיקירען, ער זאל דיך טויטען? דאס וועט דאך צעשפרייטען די בעפעלקערונג פון יהודה, וועלכע נאר דו אליין האלטסט צוזאמען, און ברענגען צום אונטערגאנג דעם רעשט פון יהודה.

דער עהרליכער גדליה האט אבער נישט געוואלט גלויבען, האט שטרענג פערבאטען דעם פאלקספערטיידיגער אנצוריהרען דאס לעבען פון דעם פרינץ.

און דער שרעקליכער טאג איז געקומען. לויט דער יודישער טראדיציע האט דאס פאסירט אויף מארגען נאך ראש־השנה. דער פרינץ איז איינגעלאדען געווארען צום פאלקס־פארשטעהער אין הויז, און דארט זיצענדיג ביים מאהלצייט ארום זיין טיש, האבען זיי, דער פרינץ און זיין סוויטע, גענומען נקמה פון די זיך זעלבסט־רעגירענדע פאלקס־מאסען און געטויט זייערע פיהרער, כדי צו פערדעקען דעם בלוטיגען מארד, — דאס פאלק זאל זיי נישט בעפאלען און נעהמען נקמה — האבען זיי אויסגעשאכטען מאסען אומבעוואפענטע יודען און זענען אנטלאפען צום קעניג פון עמון, דער לעצטער האט אויך באלד דערגרייכט זיין ציל — צו אנעקסירען דאס וויסטע פערלאזענע יודישע לאנד.

די הריגה פון דעם בעליבטען פיהרער דורך דעם פרינץ פון דוד׳ס הויז האט איינגאנצען ענטמוטיגט די יודישע מאסען און זיי האבען גענומען לויפען, וואוהין זייערע אויגען האבען זיי געטראגען. אומזיסט האט זיך ביי זיי געבעטען דער אלטער נביא ירמיה, אין דעם נאמען פון זייער גאט, זיי זאלען בלייבען אין זייער לאנד, פערליהרענדיג דעם מאן, וועמען זיי האבען געליבט, און געשעצט, געגלויבט און געטרויט, האבען זיי, אויך פערלוירען זייער מדינה־שאפטליכען צוזאמענהאנג און זייער לאנד איז געווארען א וויסטעניש.

עס איז קיין וואונדער נישט, אז גדליה׳ס טויט איז געווארען פראקלאמירט אלס גרויסער פאלקס־אומגליק. נאך איצטער איבער 25 הונדערט יאהר, נאך גדליה׳ס טויט פאסטען יודען אין זייער יאהרצייט — „צום גדליה״ — און זאגען אין שוהל סליחות, אקוראט ווי צו אלע אנדערע גרויסע אומגליקס טעג אין דער יודישער געשיכטע.

צ. בי.

א בעל מלאכה האט מקדש געווען א חסידישע טאכטער

עס האט שוין גאר אפט פאסירט. אזעלכע מעשיות חזר׳ן זיך איבער נישט זעלטען. אבער יעדעס מאל ווען זיי קומען פאר רופען זיי ארויס א גרויסע סענסאציע, בפרט ווען דאס קומט פאר אין א קליין שטעטעל. וואו יעדער אינטערעסירט זיך מיט׳ן צווייטען.

יונגעלעך און מיידלעך זענען זיך משמח, מען אונטערהאלט זיך. און דאך דאס כמעט זייער איינציג פערגעניגען אין קליינעם שטעטעל, וואו עס פעהלט קינא, טעאטער, קאפעהויז א. א. וו. מען ארדענט אין שפילען, ווי למשל פאנטען און אנדערע. ווי געוועהנליך, ביי פאנט־שפילען מעסט מען דאן אויס שטראפען פאר די פערהאנענע פאנטען און דא זוכט מען ארויס פערשיעדענע מיני שטוטשקעס אלס שטראפען. נאר אפט פאסירט אז דער אויסגעוועהלטער „ריכטער״ הייסט א יונגעל מקדש זיין א מיידעל. ער טוט עס. עס איז נישט מעהר ווי א שפאס. מאנכעסמאל ווערט דער ענין פערשוויגען, אבער א סך מאל דערוויסט מען זיך דערפון אין שטעטעל. עס ווערט א געשריי, א גערודער, אויב דאס פאר פאסט זיך צו, ווערט פון שפאס אנ׳אמת. זיי האבען חתונה. אויב אבער נישט, רופט מען דעם חתן צום רב, אדער ער רופט צום רב, עס הויבט זיך אן א דינגעניש א. ד. גל.

אז א טאכטער פון חסידישען הויז טרעפט אזא מעשה, איז דער רעש נאך א סך גרעסערער, בפרט, אז דער, וואס האט זי מקדש געווען איז עפעס א בחור פון צווייטען סארט.

אין בוברקא (גאליציען) איז פארגעקומען אזא פאל. נישט בעת א שפיל, נאר סתם אין א וואכען טאג אין א צוקערניע.

רבקה פריינדליך, א טאכטער פון א דארטיגען חסידישען הויז איז אריינגעקומען אין א צוקערניע. אהין איז אויך געקומען נחום פאליק, א האנדווערקער.

— גוטען אווענט! — גוט יאהר! — דאס פאר האט אנגעהויבען שמועסען, וואהרשיינליך מיט א געוויסער רעזערוו אין זי דאך עפעס א טאכטער פון א חסידישען טאטען און ער א בעל מלאכה — יונגעל.

— עפעס טראגט איהר א זעהר שעהנעם רינג אויף דער האנד — האט זי איהם געזאגט שמייכלענדיג.

— איך קאן איהם אייך אנטון אויף אייער פינגער — האט דער בחור געענטפערט רושענטע־מעניש.

— אדרבה! — איז געווען די תשובה פון מיידעל און ה׳ פאליק האט דער חסידישער טאכטער אנגעטאן דאס רינגעל און דערביי נישט מעהר און נישט ווייניגער געזאגט ווי די פאלגענדע ווערטער: „הרי את מקודשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל״.

די אנוועזענדע מענשען האבען דאס בעמערקט, איך שטאט איז געווארען א רעש און א געפילדער. דעם בחור האט מען באלד געשיקט רופען צום בית־דין און אנגעהויבען צו פערהאנדלען וועגען א גט.

און בוברקא, וואס „שוויצט״ איצט מיט דעם רבי־פראגע איז אויפגערודערט געווארען פון א נייעם „הערצעלע מיוחס״ מיט דעם אונטערשיד, וואס דא איז נאר די כלה די מיוחסת און אין „הערצעלע מיוחס״ איז דער חתן פון די „אויבערשטע צעהן״.

לאמיר האפען, אז דאס בוברקא׳ער בית־דין וועט עפעס געפינען אנ׳אויסוועג.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אבטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט״ ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אבטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט״.

[illegible]

9854 א טרייער לעזער פון מיצקיעוויטשא גאס:

די סאנקציע פון פערלירען אדער בעגרעניצען אין די רעכט ווערט נישט פערלעטערט צוזאמען מיט דער פערלעטערקייט פון דער אייגענטליכער שטראף. די פערלעטערקייט פון די רעכטע בעגרעניצונג הויבט זיך אן צו רעכנען ערשט פון מאמענט, ווען דער פראצעס איז אנולירט געווארען צוליב פערלעטערקייט.

9855. ק—ק.

אלע ארט פראטעסטיעס וועגען פראצעסטען ווערען פערלעטערט נאך 5 יאהר. דאס געריכט האט נישט קיין רעכט פון אייגענער איניציאטיוו אנצווענדען דעם פרינציפ פון פערלעטערקייט אין דער טעגליכער ציוויל געריכטס־פראקטיק.

אויב מען האט זיך נישט אין דער ערשטער אינסטאנץ נישט פעררופען אויף דער פערלעטערטקייט, פערלירט מען נאך נישט די רעכט אויפ׳ן װעלבען אימשטאנד זיך צו פעררופען אין דער אפעלאציע־אינסטאנץ.

S. A. .9856

9857. גאנץ פון דאלנע־גאס.

9858. א. האבער.

מעגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג מיטבהענגענדיג די צייטונג.

9859. ד.

מען קאן קיינעם נישט צוציהען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט פאר פעלשען די אונטערשריפט אויף א וועקסעל, קוים איז דער זעלבער קוועסטיאנירטער וועקסעל נישט צוגעלייגט געווארען צו די אקטען אלס זאכליכער בעווייז.

9860. ראטשילד.

נישט אמת, אז קוים ווערט דער וועקסעל אויסגעקויפט דורך דעם פערזאן, וועמענס אונטערשריפט איז געווארען געפעלשט, קאן שוין דער לעצטער נישט מאכען פון דער פעלשונג קיין שטראפליכען געברויך.

דער אויסקויפער דארף נאר פאדערן פון דעם וועקסעל־אינהאבער, אז ער זאל דעם אויסגעקויפטען וועקסעל זשירירען אדער וועגען דעם אומשטאנד, אז דער זעלבער וועקסעל איז ביי איהם אויסגעקויפט געווארען, ארויסגעבען אנ׳ענטשפרעכענדע בעשטעטיגונג.

9861. שאטאן.

אויב איהר זענט יונגער פון 60 יאהר, קאן אייער זוהן ערשט דאמאלס אנערקענט ווערען אנ׳אפיעקונסטווא, ווען איהר וועט אנ׳אנערקענט ווערען פאר נישט ארבייטס־פעהיג.

9862. א פעראינטערעסירטער לעזער פון נאוורעס.

אויב איהר ווילט בעקומען פון דער לאטעריע־דירעקציע אין ווארשא א קאלעקטור, מוזט איהר איינלייגען א בעשטימטע סומע קויציע אלס איינס, צי אין בארעס געלד אדער אין ווערט פאפירען.

אין פאל פון א חוב קאן די קויציע איבערגענומען ווערען לטובת דער מלוכה־קאסע אהן א געריכטס־אורטייל.

9863. א רעזערוויסט פון לוטאמירסקא.

מען וועט אייך צנדערן די צווידענץ פון 1901 אויף 1902.

קיין שום שטראף דראהט אייך נישט.

9864. ל. ש.

א דירה קאן דינען אלס משכון. ממילא איז אנ׳אפמאך, לויט וועלכען א הויזווירט בארגט זיך ביי א געוויסען פערזאן א בעשטימטע סומע און גיט איהם אלס משכון א דירה, אהן א צווייפעל גילטיג אויב דער הויזווירט קערט דעם פערזאן אום נאכ׳ן אפלויפענדען טערמין די געבארגטע סומע, מוז דער לעצטער די דירה ריינמאכען.

דער הויזווירט וועט אויף איהם זיכער בעקומען אנ׳עקסמיסיע, ווייל אזוי ווי ס׳איז צווישען די צדדים נישט געווען קיין דינג־אפמאך איז דעראויף נישט חל דער דעקרעט וועגען לאקאטארען־שוץ.

Dr. med. STUPEL
12 Szkolna 12
ספעציאליסט פאר הויט־, האר און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, לישיי און ראק. רענטגען־שטראהלען און קווארץ־ליכט, עלעקטרא־טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד
צוריקגעקעהרט

Dr. med.
B.Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 86־31
נעמט אן פון 8–9½ פריה און פון 3½–4½ נאכם.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.
גאסטראלען פון די בעליבטע ארטיסטען
וויערא קאניעווסקא, פאול ברייטמאן
פרייטאג, דעם 11־טען, 9 אין אווענד דער שלאגער פון סעזאן
דאס הונ׳דל
אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון שטיינבערג.
הויפט־ראלען: „הונ׳דל״—וויערא קאניעווסקא; „דוד״—פ. ברייטמאן.
שבת, 4 נאכמיטאג צו בילינע פרייזן די ליבלינגס־פיעסע
ציפקע־פייער
אין 4 אקטען פון קאליך.
הויפט־ראלען: „ציפקע״—וויערא קאניעווסקא; „מילטאן״—פ. ברייטמאן.
שבת, דעם 12־טען, מאנטאג, דעם 14־טען, מוצאי יום־כפור, 9 א זייגער אווענד
די אין לאדז בעליבטע פיעסע הערליכע געזאנגס־נומערן / קאמישע סצענעס! וויערא קאניעווסקא אין נייע קופלעטן! שעהנע טענץ!
בערעלע באסיאק
אין 3 אקטען. הויפט־ראלען: „בערעלע״—וו. קאניעווסקא; „לייב זעק״—פ. ברייטמאן.
ס׳נעמט אנטייל דאס גאנצע פערסאנאל. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.
אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.
אנאנס! אין פארבעריייטונג: **„וועלוועלע שמד׳ניק״**

אמיליאַרדען ירושה

מיט וועלכער עס קאָכט גאַנץ ענגלאַנד

שוין זייט אַן ערך 150 יאהר ווערט אין ענגלאַנד געפיהרט אַ פערביטערטער קאַמף וועגען אַ ריזיגען פערמעגען, וואס בעטרעפט ביז 3 מיליאַרד זלאָטים.

די געשיכטע וועגען דעם קאַמף אַרום דעם דאָזיגען גאָלד־אוצר איז די געשיכטע פון דער ירושה, וואס איז פערבליבען נאָך אַ געוויסער אַלמנה ענזשעל.

אין די איינצעלהייטען איז די דאָזיגע ירושה געשיכטע ענליך צו אַ פאַנטאַסטישען קרימינאַל־ראָמאַן.

אין משך פון די לעצטע אַנדערטהאַלבען הונדערט יאהר האָבען שוין 2000 פערזאָן פון אַלע עקען וועלט זיך געיאַוועט אַלס בערעכטיגטע יורשים פון דער פערשטאָרבענער ענזשעל.

און ס׳איז נישט קיין וואונדער, וואס מ׳האָט זיך אַזוי שטאַרק געריסען צו דעם גרויסען אוצר. ענזשעל האָט איבערגעלאָזען נאָך זיך אומגעהויערע גרויסע שטחים ערד, וועלכע האָבען אַרומגעכאַפּט אַ שטרעקע פון 960 קוואַדראַט־קילאָמעטער פאַרדען אין פערשידענע פאָרשטעט פון לאָנדאָן. ווי: בריקסטאָן, שטאָקוועל, טהאָרטאָן, האָרט, פירלו און רילעסטאָן. שטעלט זיך פאָר, ווי גרויס עס איז געווען דער ווערט פון דער ירושה, אַז בלויז דאָס יעהרליכע פאַכט־געלד האָט בעטראָפען עטליכע און פערציג מיליאָן זל׳!

אין זיין צייט איז דאָס דאָזיגע ריזען־פערמעגען געווען דאָס אייגענטום פון בעריהמטען ים־רויבער און שמוגלער רזשאָן שטאָקוועל.

דער פיראַט איז, וואס אַן׳אמת, געווען אַ פּאָטיליען־מאַן, נאָר אין אַ געוויסער צייט איז איהם, מעשה הפקר־מענש, דאָס ווייב פערמיאוס׳ט געוואָרען, ער האָט זיך מיט איהר גע׳גט און ווייטער געלעבט אויפ׳ן ים און זיך גענערט פון בלוט־פערגיסונג און פון בערויבען שיפען מיט רייכע טראַנספּאָרטען. אויף דער עלטער האָט דער ים־רויבער געלעבט צוזאַמען מיט דער אַלמנה ענזשעל און איהר זוהן רזשאָן. אין יאהר 1740 איז דער אַלטער פיראַט און שמוגלער געשטאָרבען, נישט איבערלאָזענדיג נאָך זיך קיין שום צוואה.

צו אַלע שטרייטען און פּראָצעסען צו שטאָקוועלס איבערגעבליבענעם פערמעגען האָט געמאַכט אַ סוף די אַלמנה ענזשעל, וועלכע האָט אַלעמען און יעדען בעזונדער ערקלערט, אַז זי און נאָר זי איז די איינציגע יורש׳טע פון שטאָקוועל׳ן, ווען איינער פון שטאָקוועלס קרובים האָט געפּרובט איבערצוטרעטען איהר שוועל, האָט זי איהם פשוט אַרויסגעוואָרפען דורכ׳ן פענסטער.

אָבער מיט דער צייט האָט די אַלמנה ענזשעל ביי איהר גאַנצער ענערגיע געמוזט קומען צו דער איבערצייגונג, אַז זי בעזיצט נישט קיין שום יורידישע בעווייזען אויף שטאָקוועלס ירושה, צוליב דעם, וואס זי וועט דעם גרויסען מאַיאָנטעק נישט קענען איינהאַלטען אין איהר רשות. אָבער דאָס איהריגע האָט זי נישט געהאַלטען פאַר פערשפּילט. זי האָט פונאַנדערגעשיקט איהרע פערטרויאונגס־מענשען איבער גאַנץ ענגלאַנד און זיי בעאויפטראַגט צו פערניכטען, אַדער אַרויסצוגנב׳ענען אַלע דאָקומענטען, אין וועלכע עס זענען געווען דערמאָהנט די נעמען פון שטאָקוועל׳ן און פון ענזשעל׳ן. ווען דער דאָזיגער פּלאַן איז שוין געווען דורכגעפיהרט, האָט די ענערגישע און אונטערנעהמונגס־דרייסטע פרוי ענזשעל דורכגעפיהרט אַ גאַנצע רייה געוואַלד־אַקטען, פעלשעריען און שווינדלעריען.

די פערטרויאונגס־מענשען פון דער ספּריטנער אַלמנה האָבען זיך פאַר גאָר נישט אָפּגעשטעלט און געטון אַלץ, כדי צו דערגרייכען דעם ציל, זיי האָבען אָרגאַניזירט איינברוכען אין פערשידענע קלויסטערס און פון די קלויסטער־ביכער אַרויסגעריסען גאַנצע בלעטער, אויף וועלכע עס זענען געווען אויפגעשריבען די נעמען פון די שטאָקוועלס, וועלכע האָבען געקענט קומען מיט פּרעטענזיעס אויף דער מיליאַרדען־ירושה.

אין אָנהויב פון 19־טען יאָהרהונדערט האָבען זיך אָנגעהויבען אַ רייה פּראָצעסען צוליב דער פאַנטאַסטישער קאָמפּאַניע, וואס די שוין פערשטאָרבענע אַלמנה ענזשעל האָט דורכגעפיהרט צוליב דער ריזען־ירושה. ערשט דעמאָלט זענען ענטדעקט געוואָרען אַ גאַנצע רייה גרויסע שווינדלעריען און פעלשעריי.

דער ערשטער סענסאַציאָנעלער ירושה־פּראָצעס איז פאָרגעקומען אין יאָהר 1824. דער צווייטער אין 1846 אָבער ביידע פּראָצעסען האָבען גאָרנישט אַרויסגעבראַכט קיין פּאָזיטיווען צוליב ענזשעלס ראַפינירטע שווינדלעריען.

איינער פון די קאַנדידאַטען אויף שטאָקוועלס ירושה איז בשעתו אַרויסגעפאָהרען קיין פעמפּשיר, כדי דאָרט אויפצוזוכען געוויסע דאָקומענטען וועגען זיין פאַמיליע. ער איז אָבער פּלוצלונג פערשוואונדען געוואָרען אויף אַ געהיימנישפולען אופן. ערשט אין אַ פּאָר וואָכען אַרום האָבען זיינע קרובים איהם געפונען אין אַ ברונעם מיט אַ צושפּאָלטענעם שאַרבען. נאָך אַן אַנדערער בעל אויף דער ירושה, וואס איז פערבליבען נאָך דער אַלמנה ענזשעל, איז געפאָהרען פון אויסטראַליען קיין ענגלאַנד, דאָרט פערפיהרען אַ פּראָצעס. כדי דעם ענין ענטגילטיג צו ערלעדיגען, האָט ער געדאַרפט האָבען דאָקומענטען, וועלכע האָבען זיך געפונען ביי זיינע קרובים, צוליב דעם, וואס די קרובה האָט איהם אָפּגעזאָגט צו געבען די פּאַפּירען, האָט דער אויסטראַליער אהן קווענקלעניש זי דערהרג׳עט, פאַר וואס ער איז נאָכדעם אויפגעהאַנגען געוואָרען.

איינער פון די וויכטיגסטע קאַנדידאַטען אויף דער ענזשעל־ירושה איז דער נישט לאַנג צוריק פערשטאָרבענער וויליאַם אַדריאַן אַ. ער. איהם האָט זיך איינגעגעבען אויסצוזוכען זעהר וויכטיגע דאָקומענטען בנוגע זיינע רעכט צו דער ריזען־ירושה. ער איז אָבער אין מיטען דערינען געשטאָרבען און דער ירושה־פּראָצעס איז געבליבען אונענטשיידען.

פאַראַיאָהרען האָט אלער זיך געכאַפּט פאַר אַנדערע מיטלען. ער האָט, נעמליך, אין די טויערן פון פערשידענע הייזער אין בריקסטאָן אַרויסגעהאַנגען טאַבלען, אין וועלכע ער האָט מיטגעטיילט די איינוואוינער, אַז אין דער צוקונפט וועלען זיי נאָר צו איהם זיך מוזען ווענדען אין אַנגעלעגענהייטען פון דירה־געלד.

אָבער ס׳שליס־מזל לויפט פאַראויס. אַלער איז געשטאָרבען, אַזוי ווי יודען, וואס האָבען זיך געטשעפּעט צו דער ירושה, וואס זייערע נעמען קלינגען ענליך צו ענזשעל, האָבען זיך שוין מייאש געווען אין דער האָפענונג רייך צו ווערען.

אויף אַזא אופן ציהט זיך שוין העכער 150 יאהר דער גרויסער ירושה־פּראָצעס־פּלאָנטער.

די ענגלישע רעגירונג האָט, נאַטירליך נישט קיין חשק אָפּצוטרעטען דאָס לעגענדאַרישע פערמעגען, בפרט ווען אַ.ע ביז איצט זיך געמאָלדענע יורשים זענען צווייפעלהאַפטע און פערדעכטיגע.

דערווייל אָבער קאָכט זיך נאָך אין ענגלאַנד אַרום דעם מיליאַרדען־פערמעגען.

זאָל די גאַנצע וועלט וויסען...

אַנ׳אַרטיקעל פון „דואר היום“

ירושלים, (יט״א).

אַרומרעדענדיג דעם פאַקט, וואס דער טערמין פון אַרויספאָהר קיין ארץ־ישראל פון דער בריטישער אויספאָרשונגס־קאָמיסיע איז אָפּגעלעגט געוואָרען, שרייבט דער „דואר־היום“:

„אָנגענעמענדיג אפילו, אַז מיט דעם דאָזיגען בעשלוס האָט מען אין לאָנדאָן נישט געהאַט בדעה אַריינצובריינגען אַ צומישונג אין די מוהות פון ישוב, דאַרף מען פעסטשטעלען, אַז דאָס ארץ־ישראל־יודענטום איז כלל נישט בעאונרוהיגט צוליב דעם דאָזיגען בעשלוס. קיין שום זאַך וועט נישט אונז מעגליך מאַכען דאָס אויפדעקען דעם גאַנצען אמת וועגען די געשעהענישען, נישט בלויז וועגען דעם גרויזאַמען אָנפאַל אויף פרידליכע, קאָנסטרוקטיווע יודישע בעמיהונגען, נאָר אויך דעם ביטערען אמת, דאָס אַכט יאָהר נאָכ׳ן פעסטשטעלען דעם א״י־מאַנדאַט, איז ער נאָך נישט אויסגעפיהרט געוואָרען צוליב דער אַנטי־מאַנדאַט־פּאָליטיק, וואס איז כסדר געפיהרט געוואָרען.

רעדענדיג וועגען די אָנפאַלען אויף יודען די לעצטע טעג (64־יעהריגער יעקב כהן, דער תימנער סעלימאַן מיוחס א. אַנד.) שרייבט דער „דואר־היום“ אין אַ צווייטען אַרטיקעל:

די מערדערייען פון איינצעלנע יודען אין מחוץ ירושלים זאָגען עדות, אַז אַ פערבאָרגענע, פערברעכערישע האַנד איז נאָך טעטיג, און די אויפגאַבע פון די פערברעכער איז צו פערוואַנדלען א״י אין אַ שלאַכט־הויז מיט׳ן צוועק צו פערווירקליכען די אַמביציע פון ירושלים׳ער גרויס־מופטי, וועלכער ער האָט געגעבען אויסדרוק אין זיינע ווערטער, אַז „די יודען וועלען זיך מוזען לאָזען אַרויספיהרען פון ארץ־ישראל אויף די ענגלישע קריגס־שיפען“.

דער מאַנדאַט, שרייבט ווייטער דער „דואר־היום“, איז נישט בלויז קיין בריטישער ענין און זיכער נישט קיין ענין בלויז פון דער ארץ־ישראל־רעגירונג. זאָל לאָנדאָן און יעדער יודישער צענטער, וואו די וועלט האָט אַ־עק וויסען, אַז עס איז נאָך נישט צוריקגעשטעלט געוואָרען קיין זיכערקייט אין א״י, אַז אַ חודש נאָכ׳ן אויסברוך פון דער בלוטבאָד אין א״י ווערען דאָ נאָך אויסגעפיהרט מערדערייען.

פייערליכע עפענונג פון דער שאָקאָלאַדע־פאַבריק „פלוטאָס“

די טעג איז פאָרגעקומען די פייערליכע עפענונג פון דער שאָקאָלאַדע־פאַבריק „פלוטאָס“ אין דער ניי־אויסגעבויטער אייגענער פאַבריקס־געביידע אויף באַרסקאַ גאַס נומער 28/30 אין וואַרשאַ. אויף דער פייערונג האָט זיך פערזאַמעלט איבער 100 פערזאָן, וואס האָבען רעפּרעזענטירט די פערשידענסטע שיכטען פון דער הויפּטשטאָדט. ווי פאָרשטעהער פון דער מאַכט, מאַגיסטראַט, שטאָדט ראַט, פּרעזעס פון דער יודישער גמינע ה׳ פאַרבשטיין, וויצע־פּרעזעס ה׳ מייזעל, האַנדעלס־קאַמער, וויצע־פּרעזעס ה׳ טרוסקער, פּרעסע, בעדייטענדע רעפּרעזענטאַנטען פון ווירטשאַפטליכע אינסטיטוציעס און פעראיינען.

די געשיכטע פון דער פירמע „פלוטאָס“ — איז אַ לעבעדיגער בעווייז פון דעם, פון וואס ביי אונז אין לאַנד קען מען דערגרייכען מיט איניציאַטיוו, ענערגיע, און סאָלידקייט. קיין 5 יאָהר צוריק, זענען מיר געווען עדות, ווי ס׳איז ענטשטאַנען די פירמע „פלוטאָס“ אין אַ סאָלידען פאַרנעהם, מיט אַ סאָלידער פאַבריק, וואס האָט בעשעפטיגט קוים 60 אַרבייטער, אָבער מיט אַ גרויסער אַמביציע און מיט אַ רעציזירטען פּלאַן פון שאַפען אין פּוילען אַזאַ פּלאַץ פון שאָקאָלאַד־אינדוסטריע, וועלכע זאָל זיך פערגלייכען מיט די בעסטע פאַבריקען אין דער שווייץ און אין האָלאַנד, די קלאַסישע לענדער פון שאָקאָלאַד. די דירעקטאָרען האָבען געוויזען די פאַבריקס־האַלעס, דעמאָנסטרירענדיג די אַרבייט אין אַלע אָפּטיילונגען.

די נייע אויפגעבויטע פאַבריקס־געביידע קען אַריינגעמען איבער 1.000 אַרבייטער. אין זעקס וואָכען אַרום וועט געלאָזט ווערען אין בעטריב אַ נייע אָפּטיילונג, וואו ס׳וועט אויסגעאַרבייט ווערען וואַפלעס און הערבאַטניקעס. מיט איין וואָרט, דאָס, וואס מען האָט געזעהען אין דער פאַבריק „פלוטאָס“ איז געווען אין אַלע הינזיכטען אינטערעסאַנט און האָט אַרויסגערופען אַנ׳אימפּאָנירענדען איינדרוק.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32־41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענערישע קראַנקהייטען. ווייזגב מיט קוואַרץ־לאַמפּען (האָר־אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראַנקהייטען.
ספּעציעל פאַר לונגען־ און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.
נעמט אָן אין דער לעשנצנע וגערושער 17 פון 6—7 אַוו. אין דער היים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

דער מאַלפּע־מענש

(32) (סענסאַציאָנעלער ראָמאַן)

— ס׳מאַכט דעם איינדרוק, אַז אונזער פריינד גרעגאָרי האָט געפאַנגען אַ פרוי אין דעם טירעם. יאָ, ס׳מוז טאַקי זיין די פרוי, וועלכע איך האָב היינט פאַרטאָג געהערט שרייען, און וועלכע גרעגאָרי האָט אויסגעגעבען אַלס אַ דינסטמיידעל! איך בין איבעראַשט צוליב׳ן פענסטער, ווייל איך האָב גאָרנישט חושד געווען, אַז אַזאַ פענסטער איז פאַרהאַן. איך האָב דעם איינדרוק, אַז דאָס פענסטער פיהרט צו טרעפּען, אָבער אינעווייניג, געדענק איך גוט, האָב איך קיין שום סמנים פון אַ פענסטער נישט בעמערקט. ווייזט אויס, אין טורעם איז דאָ אַ געהיים צימערל. מעהר קיין אויפנאַהמעס האָט איהר נישט פון דעם טייל שלאָס!

— ניין! — האָט דזשעק אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ — די סצענע מיט׳ן טורעם פערנעהמט בלויז פינף מעטער. איהר האָט, אַלזאָ, געזעהן אַלץ, וואס איך האָב אייך געקענט בעווייזען.

אין לאַבאָראַטאָריום האָט זיך אָנגעצונדען דאָס ליכט. נעוובאָרט און מאָריס האָבען זיך צוריקגעקעהרט אין קאַבינעט.

— עפּיס געפעלט מיר נישט דער דאָזיגער גרעגאָרי פען — האָט זיך דער אַלטער אָפּגערופען פערטראַכטערהייד — און נאָך ווייניגער האָט ער מיר אָנגעהויבען צו געפעלען פון דעם מאָמענט אָן, ווי איך האָב זיך דערוואוסט, אַז מענדאָזאַ געפינט זיך מיט איהם אין אַ סך נאָהנטערע בעציהונגען, ווי איך האָב גערעכענט.

— מענדאָזאַ?.. אייער געוועזענע הויפּט־אַקטריסע?..

דער אַלטער האָט אַ ציה געטון מיט די פּלייצעס.

— ווען סטעלאַ מענדאָזאַ קאָן מען קיין שלעכטס נישט זאָגען, קיין שום גוטס אויך נישט, האָט ער געענטפערט — מיר, דאַרף איך אייך זאָגען, האָט שטענדיג געוואונדערט, הלמאי מיסטער גרעגאָרי דערלויבט צו בענוצען זיך מיט זיין פּאַרק פאַר די אויפנאַהמעס. איצט פערשטעה איך עס אָבער... הכלל, איך זאָג אייך — ער געפעלט מיר נישט, אין דעם דאָזיגען שלאָס זענען אויף שריט און טריט עפּיס דאָ סודות...

מאָריס האָט זעלבסטצופרידען אַ שמייכעל געטון.

— איינער פון די דאָזיגע סודות וועט אויפגעקלערט ווערען היינט ביינאַכט. איך וועל היינט מאַכען אַ ברייטערע רעוויזיע אַרום דעם שלאָס, נישט נעמענדיג דערצו קיין דערלויבעניש ביים מיסטער גרעגאָרי פען. און אויב איך וועל געפינען דאָס, וואס איך רעכען צו געפינען, וועט דער מיסטער גרעגאָרי פען נאָך היינט האָבען אָנגעטון אייזערנע קייטלעך אויף זיינע איידעלע הענד.

קאַפּיטעל זיבעצען

די נאַכט־רעוויזיע

מאָריס בראָקמאַן האָט אויסגעשריבען פון לאָנדאָן אַ שווערע וואַליזע מיט די נויטיגע כלים.

אַנ׳ערך אַ האַלבע שעה האָט ער זיך געפּאָרעט נעבען זיי ביים ברענגען אַלץ אין אָרדענונג, ביז דער בעלבאָס פון האָטעל האָט איהם געמאָלדען, אַז פון גאָראַזש האָט מען געבראַכט אַ געדונגענעם מאָטאָציקל.

מאָריס האָט זיך צוגעבונדען אויף די אַקסלען אַ רוקזאַק, זיך אַרויפגעזעצט אויפ׳ן מאָטאָציקל און אַרויסגעפאָהרען פון דער שטאָט, איילענדיג זיך מיט אומוועגען אין דער ריכטונג פון לאַנגוואָלס פּאַלוואַרק.

נישט צופאָהרענדיג צום פּאַלוואַרק גופא, איז ער אַרונטער פון דער מאַשין, און בעהאַלטען זי אין די קוסטעס.

דעם ווייטערדיגען שטיק וועגס האָט ער דורכגעמאַכט צופוס.

ס׳איז געווען אַנ׳ערך עלף אַ זייגער אין אָוונט, ווען ער איז צוגעגאַנגען צו דער וואַנט פונ׳ם פּאַרק, אַרומקוקענדיג זיך אַלע ווייל, כדי נישט אָנצושטויסען זיך פּלוצים מיט באַג׳ן.

דאָס טירעל וואס האָט געפיהרט צום פעלד איז געווען פערשלאָסען.

מאָריס האָט עס געהאַט פאָרגעזעהן.

פונ׳ם רוקזאַק האָט ער אַרויסגענומען אַ שטריקענעם לייטער מיט צוגעבונדענע שטאָלענע האָקעס.

די דאָזיגע האָקעס האָט ער פערוואָרפען אויף דער וואַנד, און שוין באַלד איז ער געווען אויף דער צווייטער זייט אין פּאַרק.

שלייכענדיג דאָ מיט׳ן זעלבען וועג, וואס אינדערפריה, און האַלטענדיג זיך אין שאָטען פון די קסטעס און בוימער, איז ער צוגעקומען נאָהענט צום שלאָס, און איז געבליבען שטעהן ביים שטאַמען איינגאַנג.

די טיר איז געווען אָפען און אויף דער שוועל זענען געשטאַנען צוויי מענשען.

איינער פון זיי איז געווען דער מיסטער גרעגאָרי, און דעם צווייטען האָט ער דערקענט ערשט דאַן, ווען יענער האָט אָנגעהויבען צו רעדען:

דער צווייטער איז געווען לאַנגוואָל.

— כ׳מיין, עס וועט איהר שנעל בעסער ווערען, די וואונדען זענען ערפרישמוציגט, און זענען פיינליכע... ס׳מאַכט דעם איינדרוק, ווי אַ חיה עפּיס האָט זי צוקראַצט מיט דער לאַפּע. — האָט לאַנגוואָל געזאָגט — איך האָף, אַז איך האָב איהר פערלייכטערט די שמערצען, מיסטער גרעגאָרי, הגם איך זאָג אייך נאָכאַמאָל, אַז ס׳איז שוין פופציג יאָהר כמעט, ווי איך האָב פערוואָרפען די מעדיצין און קיינעם נישט געהיילט.

הייסט עס, אַז לאַנגוואָל איז געווען אַ דאָקטאָר!

— מיין אויטאָ וועט אייך אָפּפיהרען, — האָט גרעגאָרי פאָרגעשלאָגען דעם אַלטען דאָקטאָר.

— ניין, ניין! כ׳וועל בעסער געהן צו־פוס... אַ דאַנק אייך... ס׳איז נישט ווייט. אַ גוטע נאַכט אייך, מיסטער גרעגאָרי!

דער באַראָנעט האָט אויך צוגעוואונשען זיין גאַסט אַ גוטע נאַכט, און איז צוריק אַריין אין שטוב.

מאָריס האָט בולט געהערט, ווי די טירען ווערען פערריגעלט.

(פאָרטזעצונג קומט).

CHORZY
CZYTAJCIE!

נישט לאַנג אַרויס פון דרוק אַ בעלעהרענד ווערק

אין דעם בוך ווערען אַרומגערעדט, אויפ'ן גרונד פון פילצאָהליגע און פיל־יעהריגע ערפאַהרונגען, די אורזאַכען פון ענטשטעהן און די מיטלען צו היילען נערווענליידענדע. די דאָזיגע געזונדהייטס־עוואַנגעליע שיקען מיר יעדען איינעם אומזיסט, ווער ס'ווענדעט זיך נאָר לויט'ן אונטען אָנגעוויזע־נעם אַדרעס. טויזענטער דאַנק־בריף בעשטעטיגען די אויסערגעוועהנליכע ווירקזאַמקייט פון די מיטלען, וועלכע עס ווייזט אָן, די איינציגע פון דעם מין אונצערמידליכע, געוויסענהאַפטע, פאַכמענישע אַרביים לטובת דער ליי־דענדער מענשהייט. ווער ס'געהערט צו דעם גרויסען שיכט נערווען־קראַנקע, ווער ס'ליידט אויף צושטרייאונג, שרעק פאַר'ן רוים, שוואַכען זכרון, נערווען־וועהטאָג אין קאָפּ, שלאָפלאָזיגקייט, מאָגען־אויפטרייסלונגען, צו שטאַרקע פילבאַרקייט, וועהטאָג אין די סטאַוו'ן, אַלגעמיינע אָדער טיילווייזע פּאַראַ־לישע, אָדער אַנדערע קראַנקהייטס־ערשיינונגען

דער דאַרף זיך בעזאָרגען מיט מיין ביכעל, וואס ברענגט דערליזונג,

ווער ס'לייענט עס דורך אויפמערקזאַם, דער בעקומט מוט און זיכערקייט, אַז ס'איז פאַראַהאַן אַ זיכערער וועג צום געזונד און לעבענספרייד.

שלעפט נישט אָפּ און שרייבט נאָך היינט צו

ERNST PASTERNACK, Berlin S. O. Michaelkirchplatz 13, Abt. 343.

אַ שמירער

און אַ פּאָמאַצניק
ווי אויך לערן־יונגלעך
ווערען געברויכט
אין דער שאַכטעל פאַבריק
זשעראָמסקאַ 31
ביי דוטקעוויטש.

ס'איז נויטיג
אַ לערן־מעדעל

געגען בעלדיגע צאָהלונג
אין דער פּראָצאָווניע פון
וועש ביי בוימגאַרט
פּאָלודניאָוואַ 6.

קוואַליפיצירטע
סוויטער־ניי־ערינס

צו מאַשין און האַנד
קענען זיך מעלדען
ביי בערקאָוויטש
קאָנסטאַנט נער 36.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27
tel. 51-78

הוים־ און וועגערישע קראַנקה־
ייטען און ליבעהוילאינפעם.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוועגד
צוריקגעקעהרט

DAS כאַו אַך־טעריסטישע פעקעל זאָגט אויסדריקליך: „דאס איז לוקס"

שטענדיג קויפען לוקס נאָר אין פערקלעבטע פעקלעך, אויף וועל־כע „שטעהט אַרויס און זען גאַנצער פראַכט" דער אויפשריפט לוקס. עפּ־נענדיג אַזאַ אויסגעזוכטען פעקעל, קען מען האָבען די אבסאָלוטע גאַראַנטיע, אַז מען בענוצט דאָס אויסגעצייכענטע לוקס, וועלכער ווערט אויסשליסליך און דער דאָזיגער פאָרם פערקויפט אויף דער גאַנצער וועלט. דאָס פעקעל איז אַ פאַרזיכערונג פון אַלע גענען נאָכמאַכונגען.

קויפט קליינע, קויפט גרויסע קוואַנטומס לוקס, אָבער שטענדיג און אומעטום נאָר אין פעקלעך.

צו וואַשען וואָל — אָנהויבענדיג פון דעליקאַטע העמדלעך פון קליינע קינדער, און ענדי־גענדיג מיט גראָבע קאָצען, איז מיט פראַקטישען און הויקומען מיטעל וואָס איז לוקס, וואָס פערורזאַכט נישט קיין איינשרומפונג פון דער וואָל. וואַטער: די מיינטענס דינגע און לייכטע קליידער, אַלע אַרט וועש, בוימוואָל, זייד און קינסטליך זייד, ווי אויך וועל־כע צום וואַשען — צו שלעפען ווערט בענוצט לוקס, און וועלכען ס'וואַלזירט זיך דער אוידעאל פון וואַש. אָבער מען דאַרף שטענדיג זיך גענוי האַלטען אין דער פאָר־שריפט, וועלכע געפינט זיך אויף יעדען שאַכטעל. לוקס איז אויסערגעוועהנליך אויסגיביג און לייכט צום טיילען, ווייל מ'קען נעהמען אַ העפעל צום וואַשען אַ שטיקעל־קאָלנער ווי אויך אַן'ענטשפּרעכענדע צאָהל צו אַ גרעסערער וועש.

LUX

וווירקזאַם
וואַש־מיטעל

PRÓBKA DARMO

Kupon. Do firmy „Sunlajt" Sp. Akc., Skrzynka Poczt. 479, Poczta Główna, Warszawa.—
כ'בעט מיר צו שיקען אַן אומזיסט פעקעל „לוקס",
וואָס איז גענוג אויף אַ פּראָבע־וואַשען.
נאָמען און פאַמיליע —————— אַדרעס ——————
שרייבט דעם אַדרעס דייטליך און פּויליש.
Lx 130-026 P 7

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od dn. 8.X do 14.X. 1929 r.

Dla dorosłych:

PREZYDENT

W rolach głównych: **SUZY VERNON, M. MALIKOW, Iwan MOZŻUCHIN**

Dla młodzieży:

Tom i Tonny zwyciężają

Dramat sportowy w 8 aktach.

Następny program: **BURZA nad AZJĄ**

בחצי חנם!! מחזורים

פערטרעטער פון קאַלאָמייער	ווילנער סקלאַד
טליתים	ספרים

א. מ. גרובשטיין

ווסכאָדניאַ 54, פראָנט 1־טער שטאָק.

צו בעקומען ש"ס, טורים, רמב"ם, חומשים, פסוקים, מדרשים, משניות, מחזורים און מחזורים מיט פּוילישער איבערזעצונג, סידורים. ספּעציעלער אויס־וואַהל סידורים פאַר כלה־מתנות. טליתים קאָ־לאָמייער, טערקישע און פיינע זיידענע, אויך טליתים קטנים, ציצית, זיידענע גאַרטלען, קאַפּלען, אויך אַ גרויסער סאָרטימענט פון פערשידענע ספרים

25 פּראָצענט ביליגער ווי איבעראַל!

א. מ. גרובשטיין, ווסכאָדניאַ 54 פראָנט 1 שטאָק

טליתים־פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב־וואָלענע, זיידענע טליתים נמו טערקישע, קאָלאָמעיער, ווי אויך טליתים־קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספּערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפאַניעס און ציצית

צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל, ביי

א. ח. ציטרינאָווסקי, קאַמיענגאַ 1,

אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט איבערצייגט אייך.

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען.

EXPEDJENTKA

z damskiej konfekcji z długoletnią praktyką **poszukuje** odpowiedniej posady.

Adres dowiedzieć się można w administracji

ביליג! אתרוגים

מובחרים לולבים והדסים

פון דער ערשטער קוועלע

צו בעקומען נאָר ביי דער פירמע

„Orient" ווסכאָדניאַ 60

ביי ה. סוכאָוואָלסקי

ווי אויך אויף נאָוואָמיעסקאַ 26, ביי מייערסדאָרף.

ענטשולדיגונג

דערמיט בעט איך ענטשולדיגונג ביי ר' חיים גינצבערג און ר' דוד נח בלום, הויזבעזי־צער סקלאַדאָוואַ 13 פאַר די בעליידיגונג, וואָס כ'האָב אַרויסגעזאָגט אין אַן'אויפגערעגטען צושטאַנד.

אַלס צייכען פון חרטה שפּענד איך 5 זל. פאַר די געליטענע אין ארץ־ישראל.

מענדעל ראַבינאָוויטש, סקלאַדאָוואַ 13

דאָס געלד איז אָפּגענומען ביים הויזווירט גינצבערג.

Dr. med. **W. EYCHNER**

גינעקאָלאָג־אַקושער
גנעזנער 41.
טעל. 84-72
נעמט אָן פון 5—6 אָוונט

עפענטליכע ערקלערונג.

די פירמע שוואַרצבאַרד ציהט צו יעקב גאָלדמאַן

פאַר אַ פאַלשע קאָמפּראָמיטירענדע אויפפאָדערונג צו געריכטליכער פער־אַנטוואָרטליכקייט, דען דער געהעריגער פּסק־דין איז פּינקטליך דורך אונז אויסגעפיהרט געוואָרען, וואָו ער האָט דערהאַלטען קאָסטע 3889 זל. ביי דעם בית־דין, די איבריגע נישט אָנערקענטע פּרעטענזיעס איז אויף איהם אַרויפגעלייגט געוואָרען אַ שבועה דאורייתא, וואָס ער האָט נישט אויסגע־פיהרט. דערמיט זענען זעמטליכע אונטערהאַנדלונגען פערענדיגט.

מיט אַכטונג **שוואַרצבאַרד.** 9858

60 אָנגאַבע־סטאַציעס

בעקומט איהר אויף אונזער

5־לאַמפּיגען ראַדיאָ־אַפּאַראַט

„ULTRAVOX", מיט עקראַן־לאַמפּ נאָר פאַר 750 זל. (אָהן לאַמפּען)

מיר שטעלען אויף **בחנם** אַפּאַראַטען אויף פּראָבע

Polskie Radjo

Inż. J. KRZYŻANOWSKI i S-ka
0266 **Andrzeja Nr. 4.**

Dr. med. J. SZMERŁOWSKI

אַקושער־גינעקאָלאָג
17 פּיעטריקאָווער 17. טעל. 7-13
איז צוריקגעקומען

נעהמט אָן פון 5—7 אָוועגד.

Kino MIMOZA

ul. KILIŃSKIEGO 178.

היינט און פאָלגענדע טעג !!!

גרויסער סופערפילם פון דער פּראָד. „Columbia Pictures".

אונטערוואַסער־שיפעל S. 44

דראַמע פון מעכטיגע געפיהלען און קאָנפליקטען.
אין די הויפּט־ראָלען:

DOROTA REVIER i JACK HOLT.

אויפפאָדערונג!

דערמיט פאָדער איך אויף די פירמע

שוואַרצבאַרד, פּיעטריקאָווער 35

אַז זי זאָל אין משך פון 48 שעה אויספיהרען דעם פּסק־דין, וואָס איך בעזיץ פון די מורה־הוראות ר' משה מנחם סעגאל, ר' לייבוש ראָזענבערג און ר' משה דאמב. אין געגענפאַל, נעהם איך אַראָפּ פון מיר די גאַנצע פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די ווייטערדיגע פאָלגען.

מיט אַכטונג יעקב גאָלדמאַן, נאַרוטאָוויטשאַ 29

השבת אבידה.

אַרויסגעהענדיג פון די האַלע נאַוואָטקאַ 19, האָב איך פערלוירען איינציגע וועקסלען פון פערשידענע סומען די 50־ער, 75־ער, 100־ער זל., אָרדערע בעהויש שאַטאַן, ודגבסקא־וואָלאַ, ווי אויך אַ בלאַנקאַ אויף 62.50 זל. אויסשטעלער יעזובאָווסקי, זדונסקאַ־וואָלאַ. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג און דער עהרליכער פינ־דער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען געגען גוטע בעלוינונג

שמואל פישמאַן, זגאַדניאַ 14.

אַנאָנסען־פּרייז

Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami Ch. J. Bresztowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Częstochowa i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska